

Załącznik nr 1

do Uchwały Nr 942/2015
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 10 grudnia 2015 r.

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

**dokonanej w dniach 23-24 stycznia 2017 r.
na kierunku „filologia” prowadzonym w ramach obszaru nauk humanistycznych
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
realizowanych w formie studiów stacjonarnych na Wydziale Nauk
Humanistycznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

**przewodniczący: prof. dr hab. Małgorzata Leyko - członek PKA
członkowie:**

- 1. prof. dr hab. Katarzyna Karpińska-Szaj - ekspert PKA**
- 2. prof. dr hab. Hubert Wolanin - ekspert PKA**
- 3. mgr Małgorzata Piechowicz - ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia**
- 4. Wiktor Kordyś - ekspert PKA ds. studenckich**

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia” prowadzonym na Wydziale Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania ze studentami, pracownikami Wydziału, osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, za prowadzenie kierunku studiów, praktyk,

a także z przedstawicielami Samorządu Studentów i Biura Karier. Ponadto przeprowadzono hospitacje zajęć, dokonano oceny losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych, a także przeglądu bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano wstępne uwagi i zalecenia, o których Przewodnicząca Zespołu oraz współpracujący z nią eksperci poinformowali władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

<p>OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM</p>
--

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniaj ąco	w peł ni	znaczą co	częścio wo	niedostate cznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe¹ zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów			X		

¹ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

kształcenia					
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia			X		
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów			X		

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

ZO PKA, po uzyskaniu od jednostki informacji o podjęciu działań naprawczych w ramach ocenianego kierunku studiów filologia – filologia włoska i filologia słowiańska, postanawia podnieść oceny w następujących kryteriach:

Kryterium 2 - jednostka uzupełniła minimum kadrowe o samodzielnego nauczyciela akademickiego specjalizującego się w języku włoskim oraz wzmocniła kadre w zakresie nauczycieli akademickich reprezentujących dyscyplinę językoznawczą, w związku z czym wymóg minimum kadrowego dla ocenianego kierunku został spełniony w zakresie ilości i specjalizacji naukowej pracowników przypisanych do ocenianego kierunku studiów.

Kryterium 6 – jednostka podjęła działania naprawcze służące podniesieniu skuteczności funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W odniesieniu do niektórych spośród sformułowanych przez Zespół Oceniający zaleceń, w odpowiedzi na raport powizytacyjny już przedstawiono efekty podjętych działań np. uzupełnienie Wydziałowej Rady Biznesu o przedstawicieli kierunku „filologia”, skierowanie programu studiów do zaopiniowania przez interesariuszy zewnętrznych (obecnie oczekuje się na ich odpowiedź), wydanie Zarządzenia Dyrekcji w sprawie terminowego wypisywania i uzupełniania kart przedmiotów, opracowanie arkuszy ankiet służących monitorowaniu losów zawodowych absolwentów oraz pozyskaniu opinii ich pracodawców. Ze względu na deklarowane przez Władze Jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów dalsze działania naprawcze oraz przedstawione plany wykorzystania ich wyników dla doskonalenia prowadzonego procesu kształcenia, zdecydowano o podniesieniu oceny kryterium 6 ze „znacząco” na „w pełni”. Jednocześnie biorąc pod uwagę wstępny etap wdrażania działań służących poprawie funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz przedstawione zapewnienia, iż wnioski płynące z przygotowywanych obecnie raportów zostaną wykorzystane po ich końcowym opracowaniu i przeanalizowaniu, Zespół oceniający zobowiązuje Władze Wydziału do przedstawienia do 31 października 2018 r. informacji o wynikach prowadzonych prac nad doskonaleniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone					

w jednostce badania naukowe ² zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany,

² Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich - udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia

w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.*

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na

odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena **W pełni**

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1.

Koncepcja kształcenia dla kierunku filologia: specjalność filologia klasyczna I i II stopnia, a od roku 2015/2016 także specjalność filologia włoska I stopnia, prowadzonego na Wydziale Nauk Humanistycznych UKSW jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni przyjętą Uchwałą Senatu UKSW nr 32/2014 z dn. 20.03.2014 r. (z późn. zm.) oraz misją i strategią rozwoju WNH na lata 2014-2020 przede wszystkim w zakresie kształtowania kultury jednostkowej i wspólnotowej oraz dbałości o dziedzictwo narodowe w powiązaniu z wartościami chrześcijańskimi. Absolwenci są przygotowani do świadomego życia w społeczeństwie dzięki odpowiednim kwalifikacjom do uczestniczenia we wszystkich obszarach życia społecznego, zgodnie z wartościami humanizmu, tolerancji oraz poszanowania ludzkiej godności, a także do wnoszenia do życia społecznego idei pielęgnowania kultury jako przestrzeni jednostkowej, narodowej i europejskiej tożsamości. Na ocenianym kierunku koncepcja kształcenia uwzględnia wzorce międzynarodowe i krajowe. Zgodnie z misją Uniwersytetu, na kierunku filologia rozwijana jest współpraca międzynarodowa na obu ocenianych specjalnościach: filologii klasycznej i filologii włoskiej oraz promowany jest dialog międzykulturowy. Umiędzynarodowienie oraz interdyscyplinarność prowadzonych badań przekłada się głównie na wzbogacenie oferty dydaktycznej kierunku, czego przykładem jest bogata oferta zajęć specjalizacyjnych prowadzonych przez naukowców doskonalących swój warsztat badawczy i dydaktyczny w ośrodkach zagranicznych oraz przez udział w konferencjach międzynarodowych, a także na współpracę w ramach programu Erasmus +. Dokument *Misja i strategia Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie na lata 2014-2020* (s. 6, 14), *Strategia rozwoju WNH*, pkt. 7, deklaruje dostosowywanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz możliwości dalszego kształcenia. Jednostka prowadząca oceniany kierunek współpracuje z otoczeniem zewnętrznym głównie przez kontakty nieformalne. Jednostka wdraża działania projakościowe przewidziane Zarządzeniem Nr 49/2015 Rektora UKSW z dn. 2 października 2015 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Za realizację tych działań odpowiedzialne są władze WNH oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (odpowiedzialna za sporządzenie efektów kształcenia i programu studiów) i Wydziałowa Komisja Dydaktyczna (odpowiedzialna za weryfikację wdrażania efektów kształcenia).

1.2.

Plany rozwoju kierunku filologia uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauk humanistycznych w zakresie dyscyplin literaturoznawstwo

i językoznawstwo. Jest to widoczne w programach obu specjalności, tj. filologii klasycznej i włoskiej, zwłaszcza w zakresie szerokiej oferty zajęć do wyboru, ale także w zajęciach obowiązkowych przypisanych do kierunku, rozwijających ogólne kompetencje humanistyczne (np. wstęp do filologii z elementami prawa autorskiego, kultura języka, logika). Utworzona przed dwoma laty specjalność filologia włoska ma wzmocnić interdyscyplinarny charakter badań przekładających się na dydaktykę, zwłaszcza w zakresie studiów nad kulturą renesansu. Na filologii klasycznej planuje się rozszerzenie oferty zajęć z greki i łaciny specjalistycznej (zwłaszcza medycznej i prawniczej) zgodnie z aktualnymi potrzebami rynku pracy, ocenianymi głównie na podstawie kontaktów indywidualnych pracowników kierunku. W kształceniu przyszłych nauczycieli duże znaczenie ma przeznaczenie części zajęć z praktycznej nauki języków greckiego i łacińskiego na rozwijanie kompetencji mówionych, co ma udoskonalić i wzmocnić motywacje do nauki tych języków w szkole. Dokładny monitoring programu ocenianego kierunku pod kątem zmieniających się potrzeb rynku pracy i specyfiki regionu wymaga jednak zwiększenia i sformalizowania kontaktów z otoczeniem społeczno-kulturalnym.

1.3.

W raporcie samooceny oceniany kierunek filologia został w sposób prawidłowy przyporządkowany do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia poszczególnych przedmiotów: językoznawstwo i literaturoznawstwo, zarówno na specjalności filologia klasyczna, jak i filologia włoska. Opisy kierunkowych efektów kształcenia uwzględniają wymienione dyscypliny, co stanowi o filologicznym charakterze studiów na obu specjalnościach. Jednak w Uchwale Senatu nr 66/215 z dn. 22 maja 2015 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów na WNH (zał. nr 5 i 6) specjalność filologia klasyczna została przypisana dyscyplinie „literaturoznawstwo”. W systemie POL-on natomiast kierunek filologia przypisany został do obszaru kształcenia nauk humanistycznych, w dyscyplinach literaturoznawstwo, językoznawstwo i filozofia. Zespół Oceniający PKA zaleca usunięcie tych rozbieżności.

1.4.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych, profilu ogólnoakademickiego, na poziomie studiów I i II stopnia dla specjalności filologia klasyczna i I stopnia dla specjalności filologia włoska. Zakładane efekty kształcenia uwzględniają zdobywanie przez studentów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy oraz w dalszej edukacji. Gwarancją tej spójności jest umiejętne połączenie bloku przedmiotów podstawowych (przygotowanie językowe) z możliwością wyboru specjalizacji. Efekty kształcenia przygotowują studentów pierwszego stopnia do podjęcia badań, uwzględniają formułowanie i analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia – pozwalają na udział w prowadzeniu badań w zakresie merytorycznym związanym z kierunkiem studiów.

W matrycach określających efekty kształcenia zawarto wszystkie efekty zatwierdzone w

Uchwale Senatu nr 66/215 z dn. 22 maja 2015 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów na WNH, zał. nr 5 i 6. Studenci obu specjalności mogą wybrać od 4. semestru studiów I stopnia oraz na studiach II stopnia w przypadku filologii klasycznej specjalizację nauczycielską. Efekty kształcenia przyszłych nauczycieli, sformułowane dla studentów całego wydziału, są zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach (Prawo o szkolnictwie wyższym, Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Specjalizacja nauczycielska jest realizowana na Wydziale Pedagogicznym, natomiast na ocenianym kierunku, zgodnie z deklaracjami kierowników jednostek, realizowany jest moduł dydaktyki przedmiotowej: metodyka nauczania języka greckiego/łacińskiego oraz metodyka nauczania języka włoskiego – przedmiotów tych nie ujęto jednak w programie studiów, nie dołączono także stosownych sylabusów. Kierownictwo Zakładu Italianistyki jest świadome tego braku i deklaruje włączenie wspomnianego przedmiotu do programu studiów od przyszłego roku akademickiego wraz z zatrudnieniem nowego pracownika o odpowiednich kwalifikacjach metodycznych. Z kolei kurs metodyki nauczania języka łacińskiego, języka greckiego i kultury antycznej zadeklarowany został jako jeden z przedmiotów prowadzonych przez pracownika jednostki w minionym i bieżącym roku akademickim, jednak również on nie został zamieszczony w przedstawionym przez jednostkę planie zajęć dla specjalności nauczycielskiej ani w harmonogramie zajęć.

Efekty kształcenia dla kierunku filologia są sformułowane w sposób adekwatny i przejrzysty, w większości pozwalają na stworzenie systemu ich weryfikacji w przypadku specjalności filologia włoska (wyjątkiem jest brak wspomnianego opisu przedmiotu z metodyki nauczania języka włoskiego). Na filologii klasycznej, oprócz pominięcia przedmiotu metodyka nauczania języka łacińskiego i greckiego, w kilku przypadkach sylabusy są niepełne, brakuje np. literatury przedmiotu, metod i kryteriów oceniania postępów (Wprowadzenie do wiedzy o języku, Historia starożytna – podano tylko, że zajęcia kończą się egzaminem). W niektórych przypadkach do przedmiotu, który trwa 30 godzin (jeden semestr) dołączono listę lektur składającą się z kilkudziesięciu publikacji (Kultura języka, Wstęp do nauki o literaturze). W przypadku niektórych przedmiotów w dokumentacji związanej z programem studiów na kierunku filologia, specjalność filologia klasyczna (załącznik nr 2 do Uchwały nr 37 Senatu UKSW z dn. 26 marca 2015 roku) nie określono efektów kształcenia dla przedmiotów: stylistyka praktyczna, etyka oraz lektorat języka obcego.

1.5.

Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji na poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla kierunku filologia, specjalność filologia klasyczna i filologia włoska o profilu ogólnoakademickim.

1.5.1.

Na obu specjalnościach studenci mogą wybrać specjalizację nauczycielską na II roku studiów I stopnia. Specjalizacja ta jest realizowana na Wydziale Pedagogicznym UKSW, natomiast kierunek deklaruje przygotowanie w zakresie dydaktyki przedmiotowej (jak

już zaznaczono wyżej, przedmioty te nie są jednak ujęte w dokumentacji dotyczącej programu studiów). Program tej specjalizacji w zasadach opisanych dla studentów całego Wydziału dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

1.5.2.

Dobór treści programowych na ocenianym kierunku na obu specjalnościach jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia aktualny stan wiedzy z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa w przedmiotach podstawowych oraz uzupełniających (propedeutycznych). Treści programowe zostały szczegółowo opisane w sylabusach przedmiotów. Widoczne jest ich przełożenie na efekty kształcenia, zwłaszcza w zakresie przedmiotów literaturoznawczych i cywilizacyjnych. Zarówno literatura przedmiotu, jak i treści programowe są systematycznie uzupełniane przez prowadzących zajęcia w miarę postępu badań oraz dostosowywane do zainteresowań studentów. Jak przyznali prowadzący zajęcia na spotkaniu z ZO PKA, sylabusy przedmiotów są także modyfikowane w zależności od poziomu kompetencji językowych studentów (np. zakres tematyczny i materiały dydaktyczne będące inspiracją do prowadzenia zajęć z praktycznej nauki języka na specjalności filologia włoska). W zakresie grupy przedmiotów należących do tego samego modułu, jakim jest praktyczna nauka języka włoskiego, widoczna jest systematyczna koordynacja treści i rytmu ich wprowadzania na zajęciach z różnych przedmiotów. Spójność nauczania pod tym względem można było także zaobserwować w czasie hospitacji zajęć. Nie budzi zastrzeżeń również spójność oraz koordynacja językowych i literaturoznawczych treści programowych realizowanych dla specjalności filologia klasyczna. Poszczególnym treściom kształcenia przypisano efekty kształcenia, np. przedmiot na specjalności filologia włoska I stopnia Analiza tekstów literackich/Duecento i Trecento realizuje w zakresie wiedzy efekty: F1_W04 posiada uporządkowaną wiedzę z zakresu historii literatury z obszaru wybranej specjalności; F1_W19 zna współczesne metody analizy i interpretacji dzieła literackiego, teatralnego, filmowego zgodnie ze studiowanymi specjalizacjami, co należy uznać za właściwe; natomiast przedmiot na filologii klasycznej I stopnia Elementy kultury antycznej ma prowadzić do zdobycia przez studenta aż 8 efektów w zakresie wiedzy, 7 w zakresie umiejętności oraz 4 w zakresie kompetencji społecznych – w tym przypadku wymagania zostały zawyżone. Z kolei na studiach II stopnia specjalności filologia klasyczna przedmiot Metryka grecka i łacińska ma niejasno sformułowane efekty kształcenia, gdyż podano łącznie 9 kodów efektów kształcenia, które ujęto w opisie w 4 punkty.

1.5.3.

Stosowane na kierunku filologia metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów (zapoznanie się ze wskazaną literaturą, przygotowanie prezentacji, prac projektowych i zaliczeniowych) oraz aktywizujące formy pracy (zajęcia warsztatowe, metody projektowe, praca w grupach i parach na zajęciach językowych). W czasie zajęć korzysta się z technologii informacji i komunikacji, zasadnie wykorzystuje się sprzęt multimedialny. Wskazane w sylabusach metody kształcenia, zaobserwowane także w czasie hospitacji zajęć przez ZO PKA, umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych

efektów kształcenia. Studenci rozwijają też umiejętności niezbędne do podejmowania i prowadzenia samodzielnej pracy badawczej na obu specjalnościach, co widoczne jest szczególnie na zajęciach translatorskich oraz w doborze tematyki prac licencjackich i magisterskich na specjalności filologia klasyczna (na specjalności filologia włoska nie zakończył się jeszcze pełen cykl kształcenia). Badania naukowe na filologii klasycznej wdrażane są głównie w trakcie seminariów dyplomowych na obu stopniach studiów, ściśle powiązanych z prowadzonymi w jednostce badaniami i projektami grantowymi (np. projekty NCN: *Dialog poklasyczny. Przemiany gatunku w starożytności*, *Koncepcja duszy w pismach greckich komentatorów Arystotelesowego De anima*, *Łacina w X wieku w świetle „Kroniki Benedykta ze św. Andrzeja”*; NPRH: *Dionizos w polityce religijnej cesarzy od Oktawiana Augusta...*). Rozwijaniu umiejętności samodzielnej pracy naukowej sprzyja również działalność koła naukowego filologii klasycznej „Kalokagatia” i innych kół skupiających studentów całego Wydziału.

1.5.4.

Czas trwania kształcenia na kierunku filologia określa regulamin studiów UKSW (zał. do Uchwały nr 38 Senatu UKSW z dn. 26 marca 2015r.). Obie specjalności na pierwszym stopniu prowadzone są w wymiarze 6 semestrów z liczbą godzin kontaktowych 2215 (filologia klasyczna) i 1875 (filologia włoska), oszacowanych łącznie na 180 ECTS. Na drugim stopniu, program filologii klasycznej w ciągu 4 semestrów zakłada 930 godzin kontaktowych oszacowanych na 120 ECTS. Na filologii klasycznej studia I stopnia mają na celu przygotowanie głównie do prac translatorskich, co jest możliwe do osiągnięcia, biorąc pod uwagę liczbę godzin z praktycznej nauki języka łacińskiego (330 godzin) i języka greckiego (również 330 godzin). Studia II stopnia mają przygotowywać przede wszystkim do pracy badawczej, czemu sprzyja wysoka liczba godzin prowadzonych w charakterze seminariów i konwersatoriów. Studia I stopnia na filologii włoskiej mają przygotować studenta do komunikacji językowej na poziomie C1 wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, co – biorąc pod uwagę liczbę godzin oraz nakład pracy własnej studenta – jest celem osiągalnym. Liczba godzin na obu specjalnościach umożliwia realizację treści programowych i dostosowana jest do efektów kształcenia określonych dla kierunku filologia. Nakład pracy własnej studentów jest uwzględniony w sylabusach przedmiotów i odpowiednio mierzony liczbą punktów ECTS.

1.5.5.

Przypisana poszczególnym przedmiotom punktacja ECTS jest zgodna z zasadami systemu przyznawania punktów i bierze pod uwagę wagę przedmiotu, czas trwania oraz projektowany nakład pracy studenta. Punktacja ECTS na obu specjalnościach jest właściwie uzasadniona w sylabusach. Z praktycznej nauki języka na filologii klasycznej student powinien uzyskać 19 ECTS (język łaciński i język grecki), a na filologii włoskiej 27 ECTS (odpowiednio 14 ECTS za 240 godz., w semestrze 1. i 2. oraz 13 ECTS za 210 godz. w semestrze 3. i 4.). Na obu specjalnościach jest to najwyższa wartość punktowa, co jest spójne z nakładem pracy wymaganym w rozwoju językowych kompetencji komunikacyjnych na kierunku filologia. Seminarium licencjackie oszacowano na 11 ECTS (filologia klasyczna) i na 13 ECTS na filologii włoskiej, a magisterskie

w programie studiów filologii klasycznej na 22 ECTS, co odzwierciedla nakład pracy potrzebny do badań i redakcji prac dyplomowych.

Wymiar zajęć wymagających bezpośredniego kontaktu wykładowcy i studenta na studiach I stopnia filologii klasycznej i filologii włoskiej wskazano jako 180 ECTS, zaś na studiach II stopnia filologii klasycznej 120 ECTS. Moduły zajęć z nauk podstawowych na filologii klasycznej I stopnia obejmują 155 ECTS, II stopnia 115 ECTS, zaś na filologii włoskiej I stopnia 154 ECTS. Z zajęć o charakterze praktycznym student powinien uzyskać na filologii klasycznej, studia I stopnia 21 ECTS, II stopnia 42 ECTS, zaś studiach I stopnia filologii włoskiej 83 ECTS. W ramach zajęć niezwiązanych z kierunkiem studiów na filologii klasycznej I stopnia student powinien uzyskać min. 5 ECTS, II stopnia – min. 6 ECTS, a na filologii włoskiej I stopnia 5 ECTS. W ramach zajęć z obszaru nauk społecznych student powinien zdobyć na filologii klasycznej I stopnia 3 ECTS, II stopnia – 3 ECTS, a na filologii włoskiej I stopnia również 3 ECTS – we wszystkich trzech przypadkach liczba ta jest zbyt niska, gdyż powinna wynosić min. 5 ECTS. Z języka obcego, który nie jest przedmiotem studiów, na filologii klasycznej I stopnia student otrzymuje 12 ECTS, II stopnia – 11 ECTS, a na filologii włoskiej I stopnia – 11 ECTS. Za zajęcia WF na obu specjalnościach I stopnia student uzyskuje 2 ECTS, zaś za praktyki na obu specjalnościach I stopnia 3 ECTS. Zajęcia do wyboru na filologii klasycznej I stopnia obejmują 82 ECTS, II stopnia – 56 ECTS, a na filologii włoskiej I stopnia – 81 ECTS. Wymóg min. 30 % zajęć do wyboru został spełniony.

Program studiów na ocenianym kierunku filologia przypisuje zajęciom powiązanim z prowadzonymi w Jednostce badaniami naukowymi ponad 50% ogólnej liczby punktów ECTS. Zakres badań naukowych jest zgodny z tematyką zajęć prowadzonych na kierunku.

1.5.6.

Studia na kierunku filologia na obu specjalnościach zapewniają studentom wybór specjalizacji prowadzonych na Wydziale Nauk Humanistycznych (translatorska, edytorska, nauczycielska, filmoznawcza, teatrologiczna i muzealnictwo) jako modułu zajęć przewidzianych na studiach I stopnia i dla chętnych osób, na studiach II stopnia. Oferta do wyboru dotyczy także zajęć ogólnouniwersyteckich, wykładów i konwersatoriów wydziałowych oraz zajęć seminaryjnych, lektoratów i wychowania fizycznego. Na studiach I stopnia liczba punktów ECTS możliwych do uzyskania w ramach zajęć do wyboru wynosi 82 ECTS (filologia klasyczna) i 81 ECTS (filologia włoska), co stanowi odpowiednio 45,5% i 45% ogólnej liczby punktów, z kolei na II stopniu odpowiednio 56 ECTS, czyli 46,6%. Tym samym jednostka zapewnia studentowi przewidzianą prawem elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na danym kierunku.

1.5.7.

Przewidziane w programie studiów różne formy dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria) obejmują zróżnicowane sposoby prowadzenia zajęć i uwzględniają specyfikę poszczególnych przedmiotów, zapewniając tym samym osiągnięcie przez studentów założonych efektów kształcenia. Proporcje liczby godzin

różnych form zajęć są właściwie dostosowane do efektów kształcenia, z wyróżnieniem metod interaktywnych, kształcących sprawności językowe studentów. Zdecydowaną większość stanowią językowe zajęcia praktyczne (praktyczna nauka języka) oraz konwersatoria, co sprzyja rozwijaniu językowych kompetencji komunikacyjnych studentów. Liczebność grup jest niewielka w przypadku filologii klasycznej i – przy większej liczbie studentów – odpowiednio planowana na filologii włoskiej (podział na grupy językowe), co w pełni umożliwia studentom osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Mocną stroną ocenianego kierunku, zwłaszcza na specjalności filologia włoska, jest zespołowe planowanie i koordynowanie przez wykładowców poszczególnych modułów zajęć, co jest szczególnie zauważalne w bloku zajęć z praktycznej nauki języka włoskiego, gdzie zadbano o zrównoważoną liczebność grup i odpowiednią sekwencję rodzajów zajęć praktycznych. Na ocenianym kierunku nie prowadzi się zajęć w systemie e-learningowym, preferując bezpośrednio formy kontaktu ze studentem, co jest uzasadnione ze względu na językowy profil kształcenia.

1.5.8.

Formy, organizację, przebieg i dokumentację praktyk oraz warunki odbywania i zaliczenia praktyk określa Regulamin praktyk studenckich UKSW (Zarządzenie nr 21/2015 Rektora UKSW z dn. 22.05.2015 r.). Organizacja praktyk (dobór instytucji i zapewnienie liczby miejsc odpowiednio do liczby studentów ocenianego kierunku, poradnictwo zawodowe i informacja o rynku pracy), którą zajmuje się Biuro Karier UKSW, działa bez zastrzeżeń. Organizacja i charakterystyka praktyk zostały określone w Uchwale Rady Wydziału Nauk Humanistycznych z dnia 22.02.2010 r. Sprawami związanymi z odbywaniem praktyk przez studentów zajmuje się pełnomocnik Dziekana WNH do spraw praktyk studenckich. Dla każdej specjalizacji, dla której przewidziano praktyki, został wyznaczony opiekun, który jest odpowiedzialny za opracowanie celów praktyk oraz weryfikuje osiągnięcie efektów kształcenia na podstawie zapisu w dzienniku praktyk, w karcie praktykanta oraz na podstawie ankiety wypełnianej przez pracodawcę. Lista miejsc praktyk znajduje się w dokumentacji pełnomocnika Dziekana WNH do spraw praktyk studenckich i w Biurze Karier UKSW. W Internecie dostępne są także regulamin praktyk oraz zasady ich organizacji, a także dane dotyczące instytucji współpracujących z Wydziałem wraz z ofertą praktyk przedłożoną przez Urząd Miasta. Sposób organizacji praktyk, procedura ich oceny oraz dostępność i jasność informacji dla studentów są zdecydowanie mocną stroną całego Wydziału i zarazem prowadzonego kierunku filologia. W programie studiów kierunku filologia praktyki przewidziane są na II i III roku studiów licencjackich w wymiarze 120 godzin, za które można uzyskać 3 ECTS, co jest zgodne ze standardami kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. W opisie programu studiów filologii klasycznej i filologii włoskiej (załącznik nr 2 do Uchwały nr 37 Senatu UKSW z dn. 26 marca 2015 r.) nie określono dla tego modułu efektów kształcenia, co wymaga uzupełnienia. Efekty kształcenia i metody ich weryfikacji zawarte są natomiast w kartach przedmiotów praktyk dla każdej specjalizacji w systemie USOS.

1.5.9.

Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia poprzez

następujące działania:

- część przedmiotów zawartych w programie kształcenia prowadzona jest w językach obcych odpowiednio do profilu kierunku, ale także w ramach zajęć do wyboru w języku angielskim oraz konwersatoria w języku niemieckim i włoskim;
- wprowadzenie do programu studiów przedmiotów dotyczących kultur świata, dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego;
- część zajęć na filologii włoskiej prowadzona jest przez rodzimych użytkowników języka;
- zapewniona jest wymiana studentów i pracowników w ramach programu Erasmus + : podpisane są liczne umowy z uczelniami partnerskimi, m. in. w Republice Czeskiej, Francji, we Włoszech, Hiszpanii, Portugalii, Ukrainie, Wielkiej Brytanii, jednak z tej możliwości korzystają nieliczni studenci;
- realizowane są wspólne projekty naukowe z uczelniami partnerskimi, a pracownicy kierunku biorą udział w konferencjach międzynarodowych, dzięki którym nawiązywana jest również współpraca dydaktyczna (np. z uczelniami z Włoch);
- na ocenianym kierunku organizowane są wykłady gościnne i spotkania z gośćmi z zagranicy (zaproszeni pisarze i publicyści na filologii włoskiej).

Możliwości umiędzynarodowienia kierunku oraz stopień współpracy z ośrodkami zagranicznymi w celu doskonalenia kształcenia należy ocenić pozytywnie. Słabszym elementem jest niewielka liczba studentów biorących udziału w programie Erasmus+: w ciągu ostatnich dwóch lat z programu tego skorzystały tylko trzy osoby. Wg władz Wydziału tak niska frekwencja jest powodowana koniecznością podjęcia pracy zarobkowej przez studentów. Tę sytuację ma zmienić zbudowany na Uczelni w bieżącym roku akademickim system wspierania studentów poprzez utworzenie dla osób wyjeżdżających na studia zagraniczne funduszu stypendialnego.

1.6.

1.6.1.

Zasady i procedury rekrutacji na kierunek filologia określa uchwała Senatu UKSW nr 53/2015 z 22 maja 2015 roku zmieniona uchwałą 78/2016 z dnia 19 maja 2016 r. Szczegółowe zasady rekrutacji zostały także opisane na stronie internetowej jednostki. Studia I stopnia mogą podjąć osoby posiadające wykształcenie średnie potwierdzone świadectwem maturalnym, które zdobędą w postępowaniu kwalifikacyjnym wymaganą liczbę punktów wg określonego algorytmu: $W = p1W1 + p2W2 + p3W3$. Najwyższą wartość przypisano wynikowi z języka polskiego w części pisemnej (p1), a jako pierwszy przedmiot do wyboru (p2) brany jest pod uwagę wynik z języka obcego nowożytnego. Drugim przedmiotem do wyboru (p3) może być: historia, historia sztuki, historia muzyki, filozofia, język łaciński i kultura antyczna, WOS, geografia, informatyka. Taki wachlarz przedmiotów zapewnia równe szanse kandydatom mającym różne zainteresowania i osiągnięcia, co ma również zachęcać do podjęcia studiów na obu specjalnościach. Opracowano też odpowiednie zasady przeliczenia punktów dla kandydatów z tzw. starą maturą. Limit przyjęć na studia I stopnia kształtuje się odpowiednio: 25 osób na specjalność filologia klasyczna i 90 osób na specjalność filologia włoska. Na studia II stopnia przyjmowani są kandydaci na specjalność filologia

klasyczna z limitem miejsc dla 10 osób. Do podjęcia studiów II stopnia uprawnione są osoby, które ukończyły studia licencjackie z obszaru nauk humanistycznych i społecznych. Podstawą ustalania listy rankingowej kandydatów są wyniki uzyskane na dyplomie. Rekrutacja na oba stopnie prowadzona jest na zasadach rankingu. Zasady rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2.

Jednostka deklaruje, że nie prowadzi procedury potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza formalnym systemem studiów. Procedura ta jest opracowana na poziomie Uczelni, a jej opis dostępny jest na stronie internetowej w zakładce dla kandydata wraz ze stosownymi aktami prawnymi. Wśród kierunków, na których będzie prowadzony proces potwierdzania efektów uczenia się na UKSW, nie ma jednak kierunku filologia. Uwzględnienie tej procedury dla ocenianego kierunku wydaje się potrzebne, zwłaszcza wobec prognozowanego rozwoju kierunku w zakresie specjalności filologia włoska, która cieszy się dużym zainteresowaniem kandydatów.

1.7.

1.7.1.

Na kierunku filologia procedurę sprawdzania osiągniętych efektów kształcenia określa *Regulamin studiów na UKSW* (Załącznik do Uchwały nr 38/2015 Senatu UKSW z dn. 26 marca 2015 r. oraz Obwieszczenie nr 7/2016 Rektora UKSW w Warszawie z dn. 14 czerwca 2016 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego *Regulaminu studiów w UKSW w Warszawie*). Zgodnie z dokumentacją, sprawdzanie efektów kształcenia dokonywane jest sukcesywnie przez ocenę przygotowania do zajęć, aktywność studentów na zajęciach, a także przez testy i egzaminy pisemne, prace zaliczeniowe, prace projektowe, referaty i prezentacje – indywidualne oraz zespołowe. Oceny uzyskiwane przez studentów w trakcie tej weryfikacji są jawne i odzwierciedlają stopień osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Szczegółowe metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia zamieszczone są w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Warunkiem zaliczenia konwersatoriów, ćwiczeń i wykładów jest zazwyczaj przygotowanie pracy pisemnej, test zaliczeniowy lub egzamin. W większości sylabusów podano obowiązujące metody i kryteria oceniania, doprecyzowania wymaga sylabus z Praktycznej nauki języka łacińskiego, w którym nie podano kryteriów gradacji ocen oraz zbyt ogólnie określono metody oceniania.

Ostateczną formę sprawdzenia realizacji efektów kształcenia stanowi egzamin licencjacki oraz, na specjalności filologia klasyczna, egzamin magisterski składany w obecności trzyosobowej komisji na podstawie pracy dyplomowej, recenzowanej przez opiekuna pracy i recenzenta. Kryteria oceny pracy dyplomowej zawierają dla pracy licencjackiej: zgodność treści z tematem pracy, układ pracy, poprawność merytoryczna i formalna, umiejętność doboru literatury przedmiotu i referowania stanu badań. Prace magisterskie są dodatkowo oceniane ze względu na umiejętność krytycznej analizy materiału źródłowego oraz problemowego i krytycznego referowania prac naukowych, umiejętność budowania hipotez naukowych, prowadzenia wywodu, zasadność i oryginalność doboru metodologii badawczej oraz możliwości wykorzystania wyników

pracy w dalszych badaniach. Analiza wybranych prac dyplomowych potwierdziła właściwy sposób weryfikacji efektów kształcenia, choć w sporadycznych przypadkach wystawione oceny nie są w pełni adekwatne do poczynionych uwag (zważywszy na liczne uwagi zawarte w recenzji, oceny wydają się nieco zawyżone).

1.7.2.

Metody sprawdzania osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia oraz kryteria oceny efektów kształcenia zostały opisane w sposób zrozumiały w sylabusach przedmiotów, a koordynatorzy przedmiotów odpowiedzialni są za ich jednolite stosowanie. Wymagania i kryteria oceny prac dyplomowych zostały zawarte w dokumencie *Standardy prac dyplomowych*, który zawiera także zalecenia etyczne redakcji prac, prowadzenia badań oraz ich oceny. Na kierunku filologia, jak i na całym Wydziale, obowiązuje regulamin archiwizowania prac pisemnych. Na podstawie przeglądu prac etapowych przeprowadzonych na specjalności filologia klasyczna i filologia włoska należy stwierdzić, że system sprawdzania efektów kształcenia jest w większości przejrzysty, zapewnia rzetelność i wiarygodność oceny. W nielicznych przypadkach wyniki sprawdzania i oceniania są mało widoczne (brak oceny, komentarza w niektórych pracach etapowych uniemożliwia ocenianie kształtujące: oprócz oceny, nie ma innej informacji zwrotnej dla studenta). Optymalizacja doboru metod weryfikacji efektów kształcenia jest widoczna na specjalności filologia włoska, np. dzięki archiwizacji i systematycznemu porównywaniu serii testów z przedmiotów z zakresu wiedzy o kulturze i geografii Włoch widoczna jest modyfikacja formy zaliczenia (od pytań półotwartych do wyłonienia zagadnień do interpretacji przez studenta, co umożliwia też weryfikację nie tylko wiedzy, ale wykształconych umiejętności). Jednak część sprawdzianów i testów prowadzona w ramach specjalności filologia klasyczna, choć archiwizowana, nie jest właściwie opisana (odnotowano brak oceny, brak tytułu lub wskazania problematyki, której poświęcony był test; w niektórych przypadkach brakowało informacji jakiego przedmiotu/kursu dotyczy praca lub dla studentów którego roku i stopnia studiów była ona przeznaczona), co uniemożliwia ich pełną analizę. Z tego względu trudno określić czy prace zostały sprawdzone terminowe, w jakiej postaci trafiły do studenta informacje zwrotne o jego osiągnięciach (omówienie, informacja mailowa), a także o możliwościach poprawy uzyskanych wyników.

3. Uzasadnienie

1.1. Realizowana na kierunku filologia, specjalność filologia klasyczna i filologia włoska, koncepcja kształcenia jest spójna i zgodna z misją i strategią UKSW oraz Wydziału Nauk Humanistycznych.

1.2. Rozwój kierunku jest powiązany z aktualnymi trendami w naukach humanistycznych oraz badaniami w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa, a także dostosowywany do zmieniających się potrzeb otoczenia zewnętrznego.

1.3. Na ocenianym kierunku filologia efekty kształcenia odnoszą się do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych i dyscyplin naukowych: językoznawstwo i literaturoznawstwo, jednak istnieją rozbieżności w dokumentach określających efekty kształcenia dla kierunków studiów (między Uchwałą Senatu a systemem POL-on, w

którym przyporządkowano kierunek także do dyscypliny filozofia).

1.4. Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych, profilu ogólnoakademickiego, na poziomie studiów I i II stopnia dla specjalności filologia klasyczna i I stopnia dla specjalności filologia włoska. Nie określono efektów dla przedmiotów metodyka nauczania języka greckiego/łacińskiego/włoskiego.

1.5. Program kształcenia oraz organizacja i realizacja procesu dydaktycznego umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów, jak również uzyskanie odpowiednich kwalifikacji dostosowanych do poziomu kształcenia.

1.5.1. Specjalizacja nauczycielska dla wszystkich kierunków studiów jest realizowana na Wydziale Pedagogicznym UKSW, natomiast jednostka prowadząca oceniany kierunek deklaruje przygotowanie w zakresie dydaktyki przedmiotowej – wymagane jest uzupełnienie o metodykę nauczania języka.

1.5.2. Dobór treści programowych na ocenianym kierunku na obu specjalnościach jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia aktualny stan wiedzy z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa.

1.5.3. Stosowane na kierunku filologia metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów oraz aktywizujące formy pracy; studenci studiów I stopnia na specjalności filologia klasyczna i filologia włoska są przygotowywani do podejmowania badań, a studenci studiów II stopnia na specjalności filologia klasyczna są włączani do badań prowadzonych w jednostce.

1.5.4. Czas trwania kształcenia na studiach I stopnia wynosi 6 semestrów (180 ECTS), a na studiach II stopnia 4 semestry (120 ECTS), umożliwia realizację treści programowych i jest dostosowany do osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów.

1.5.5. Przypisana poszczególnym przedmiotom punktacja ECTS jest zgodna z zasadami systemu przyznawania punktów i bierze pod uwagę wagę przedmiotu, czas trwania oraz projektowany nakład pracy studenta. Program studiów na ocenianym kierunku filologia przypisuje zajęciom powiązanim z prowadzonymi badaniami naukowymi ponad 50% ogólnej liczby punktów ECTS. Zakres badań naukowych jest zgodny z tematyką zajęć prowadzonych na kierunku. Jedynie w module zajęć z zakresu nauk społecznych student nie uzyskuje wymaganych min. 5 ECTS.

1.5.6. Jednostka zapewnia studentom przewidzianą prawem elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze przekraczającym 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na danym kierunku.

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja oraz liczebność grup na poszczególnych zajęciach umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia koniecznych w działalności badawczej. Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość.

1.5.8. Sposób organizacji praktyk, procedura ich oceny oraz dostępność i jasność informacji dla studentów na ocenianym kierunku filologia są zgodne z zasadami przyjętymi dla Uczelni i Wydziału. Uzupełnienia wymagają efekty kształcenia w opisie

programu studiów.

1.5.9. Możliwości umiędzynarodowienia kierunku oraz stopień współpracy z ośrodkami zagranicznymi w celu doskonalenia kształcenia należy ocenić pozytywnie. Słabszym elementem jest niewielka liczba studentów biorących udziału w programie Erasmus+.

1.6.1. Zasady rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku i gwarantują równe szanse wszystkim zainteresowanym podjęciem studiów na obu stopniach kształcenia.

1.6.2. Jednostka nie prowadzi procedury potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza formalnym systemem studiów, choć Uczelnia opracowała odpowiednie procedury.

1.7.1. Na ocenianym kierunku stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia i pozwalają na ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego.

1.7.2. Dobór metod weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty i adekwatny na specjalności filologia włoska, natomiast na specjalności filologia klasyczna sposób oceny prac etapowych powinien być zweryfikowany.

4. Zalecenia

- zweryfikowanie i ujednoczenie przypisania kierunku filologia do właściwych dyscyplin w dokumentacji Uczelni i w systemie POL-on;
- zintensyfikowanie oraz sformalizowanie kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi w projektowaniu programu studiów, formułowaniu efektów kształcenia oraz ich monitorowaniu;
- wprowadzenie do programu studiów przedmiotów z dydaktyki przedmiotowej (metodyka nauczania języków), które jednostka deklaruje jako uzupełnienie specjalizacji nauczycielskiej prowadzonej łącznie dla wszystkich kierunków Wydziału;
- określenie dla specjalności filologia klasyczna I i II stopnia procedury weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia i oceny prac etapowych z uwzględnieniem informacji zwrotnej dla studenta;
- uzupełnienie części sylabusów o szczegółowe metody i kryteria oceny;
- uzupełnienie dokumentacji związanej z programem studiów o efekty kształcenia dla niektórych przedmiotów oraz praktyk;
- ujednoczenie zapisu efektów kształcenia w sylabusach przedmiotów;
- wprowadzenie korekty w wymiarze zajęć z zakresu nauk społecznych, aby przypisać im na wszystkich specjalnościach i poziomach studiów min. 5 ECTS;
- uwzględnienie procedury uznawania efektów uczenia się dla ocenianego kierunku, zwłaszcza wobec prognozowanego rozwoju kierunku w zakresie specjalności filologia włoska.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszarom kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena znacząca

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1.

Do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia na kierunku filologia jednostka zgłosiła 14 nauczycieli akademickich, w tym 7 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 7 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Do minimum kadrowego studiów drugiego stopnia zgłoszono natomiast 11 nauczycieli akademickich, w tym 5 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Zespół oceniający PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, danych przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z Władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek nauczycieli akademickich. Sprawdzone również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone

oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego, których treść zweryfikowano z informacjami zawartymi w systemie POL-on.

Minimum kadrowe dla studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku „filologia” spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) w zakresie: liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, a także wymiaru prowadzonych zajęć dydaktycznych.

Dorobek naukowy dziewięciorga nauczycieli dotyczy filologii klasycznej, trojga filologii włoskiej, zaś dorobek dwojga obejmuje dyscypliny literaturoznawstwo bądź językoznawstwo wykraczające poza te dwie specjalności językowe.

Na studiach I stopnia w skład zespołu nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego wchodzi 6 samodzielnych nauczycieli akademickich (w tym dwoje z tytułem naukowym profesora nauk humanistycznych) i 7 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Spośród nich dwoje samodzielnych pracowników nauki i dwoje pracowników ze stopniem doktora specjalizuje się w języku greckim, podobnie dwoje samodzielnych i dwoje ze stopniem doktora w języku łacińskim, natomiast w języku włoskim specjalizuje się troje nauczycieli ze stopniem naukowym doktora; należy przy tym zaznaczyć, iż na ocenianym kierunku studia I stopnia w ramach specjalności filologia włoska prowadzone są dopiero od roku akademickiego 2015/2016, a więc w momencie odbywania wizytacji studia prowadzone były wyłącznie dla studentów I i II roku. Jak wynika z deklaracji władz jednostki oraz informacji zawartych w raporcie samooceny, ogłoszony i rozstrzygnięty już został konkurs na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Zakładzie Filologii Włoskiej, specjalizującego się w zakresie italianistyki, i w związku z tym, że dotychczasowa kariera naukowa wyłonionego w drodze tego konkursu kandydata przebiegała we Włoszech, w Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych trwa obecnie postępowanie, które ma na celu zweryfikowanie kwalifikacji umożliwiających ww. kandydatowi objęcie stanowiska profesora. Wskazany zespół w chwili wizytacji ZO PKA nie spełniał więc na studiach I stopnia kryterium określonego w § 14. pkt 2. i 3. ww. Rozporządzenia. Wymagania zostaną spełnione po weryfikacji przez CK kwalifikacji kandydata wyłonionego w konkursie.

Na studiach II stopnia minimum kadrowe tworzy zespół złożony z 5 samodzielnych nauczycieli akademickich (w tym dwóch z tytułem naukowym profesora nauk humanistycznych) oraz 6 pracowników ze stopniem naukowym doktora. Studia te prowadzone są wyłącznie w ramach specjalności filologia klasyczna. Gdy chodzi o kształcenie językowe, troje samodzielnych pracowników nauki i dwoje nauczycieli ze stopniem doktora specjalizuje się w języku greckim, natomiast w języku łacińskim specjalizuje się dwoje samodzielnych nauczycieli akademickich i dwoje ze stopniem doktora. Na studiach II stopnia spełnione są zatem kryteria określone w § 15. pkt 3. ww. rozporządzenia.

Aktualna proporcja liczby nauczycieli akademickich zaliczonych na ocenianym kierunku do minimum kadrowego (14) w stosunku do liczby studentów kierunku (199 w

bieżącym roku akademickim) wynosi 1:14, a zatem spełnia wymogi określone w § 17. pkt 1. ww. rozporządzenia. Wszyscy nauczyciele zgłoszeni przez jednostkę do minimum kadrowego spełniają wymogi dotyczące czasu zatrudnienia w uczelni oraz liczby godzin dydaktycznych prowadzonych na ocenianym kierunku, określonych w § 13. pkt 1. i 2. ww. rozporządzenia.

2.2.

Dorobek naukowy oraz doświadczenie w działalności badawczej nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia.

Program studiów specjalności: filologia klasyczna przewiduje m.in. obszerny blok zajęć literaturoznawczych, obejmujący wiedzę o literaturze starogreckiej i łacińskiej. Zajęcia poświęcone antycznej literaturze greckiej prowadzone są przez nauczycieli mających w swym dorobku publikacje (monografie, przekłady bądź artykuły naukowe) dotyczące m.in. Eurypidesa, Platona, Ksenofonta, Plutarcha, Lukiana, Klaudiusza Ptolemeusza, Diona Chryzostoma, Aleksandra z Afrodyzji, Ammoniosa. Chronologiczny zakres nauczania literatury łacińskiej nie ogranicza się do starożytności, ale sięga również średniowiecza i czasów nowożytnych, co stanowi *differentia specifica* programu realizowanego w ocenianej jednostce. Koncentrację – może nawet trochę zbyt daleko idącą – na łacińskiej literaturze późnej i postarżytności widać też w dorobku naukowym nauczycieli prowadzących zajęcia z tego zakresu, który obok prac dotyczących Apulejusza czy Firmikusa Maternusa obejmuje publikacje, których przedmiotem jest literatura wczesnego chrześcijaństwa, średniowieczne kronikarstwo i kaznodziejstwo, rękopiśmienne archiwa klasztorne, latynistyczne tradycje Śląska. Zainteresowania badawcze nauczycieli, potwierdzone publikacjami, dają także gwarancję kompetentnej realizacji zajęć o charakterze teoretyczno-literackim, warsztatowym, kulturowym czy uzupełniającym, czyli takich, jak np. analiza dzieła literackiego, wstęp do nauki o literaturze, wstęp do paleografii łacińskiej, filologia mediewistyczna, mitologia grecko-rzymska, historia filozofii starożytnej, historia starożytna, logika i inne. Nieco mniejsza korelacja między dorobkiem naukowym a dydaktyką zachodzi w przypadku zajęć o charakterze językowym. Część z nich prowadzona jest przez nauczycieli, których dorobek w całości lub części ma charakter językoznawczy (np. wprowadzenie do nauki o języku, gramatyka historyczna łacińska, niektóre kursy praktycznej nauki języka łacińskiego i gramatyki opisowej języka łacińskiego), jednak część przez specjalistów-literaturoznawców (np. gramatyka opisowa grecka, praktyczna nauka języka greckiego, niektóre kursy praktycznej nauki języka łacińskiego i gramatyki opisowej łacińskiej), przy czym nauczyciele ci specjalizują się w literaturze danego języka, a przeprowadzone hospitacje potwierdziły ich kompetencje glottodydaktyczne. Seminaria licencjackie prowadzone są przez samodzielnych nauczycieli akademickich i nauczycieli ze stopniem doktora, zaś seminaria magisterskie przez samodzielnych nauczycieli akademickich; zajęcia te prowadzone są zatem przez nauczycieli, których doświadczenie w pracy badawczej daje rękojmię osiągnięcia zakładanych dla tych zajęć celów i efektów kształcenia.

Program studiów specjalności: filologia włoska ograniczony jest na razie do studiów

I stopnia. Spośród 3 nauczycieli zaliczonych do minimum kadrowego, specjalizujących się w filologii włoskiej, językoznawczy dorobek jednego z nich dobrze koresponduje z przewidzianymi w programie studiów i prowadzonymi przez niego zajęciami językowymi (praktyczna nauka języka włoskiego, fonetyka i wymowa języka włoskiego, fonologia języka włoskiego, gramatyka opisowa języka włoskiego), zaś literaturoznawczy i kulturoznawczy dorobek pozostałych dwóch pracowników koresponduje z zajęciami, których efekty kształcenia dotyczą tych właśnie zagadnień (literatura powszechna: Włochy, analiza tekstów literackich Duecento i Trecento, translatorium z elementami teorii przekładu – język włoski, włoska literatura dla dzieci i młodzieży, geografia kulturowa Włoch, polsko-włoskie związki kulturowe). Hospitacje zajęć przekonały także o wielkim zaangażowaniu, doświadczeniu i kompetencjach dydaktycznych nauczycieli spoza minimum kadrowego, którzy prowadzą zajęcia dla studentów tej specjalności. Wykładowcy spoza minimum kadrowego, w tym zatrudnieni na podstawie umowy cywilno-prawnej, prowadzą przedmioty, których tematyka zgodna jest z ich kwalifikacjami i doświadczeniem badawczym.

Warto dodać, że w wysokim stopniu dorobek naukowy wykładowców koresponduje z problematyką i treściami prowadzonych przez nich zajęć do wyboru (konwersatoryjnymi, specjalizacyjnymi i ogólnouniwersyteckimi), których realizację przez studentów w dużym wymiarze zakłada program obu specjalności ocenianego kierunku.

Z zapisów w raporcie samooceny oraz rozmów z kadrą nauczającą wynika, iż w jednostce nie są wykorzystywane metody i techniki kształcenia na odległość.

2.3.

Prowadzona przez jednostkę polityka kadrowa nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia właściwego doboru pracowników naukowo-dydaktycznych oraz promowania ich rozwoju naukowego i podnoszenia kompetencji dydaktycznych. Dobór kadry odbywa się w drodze otwartych konkursów, a formułowanie warunków, których spełnienie jest wymagane od kandydatów aplikujących o zatrudnienie, uwzględnia potrzeby wynikające z realizowanego przez jednostkę programu kształcenia. Szczególnie wymowna pod tym względem jest polityka kadrowa związana z niedawno utworzoną specjalnością filologia włoska, a więc polityka dotycząca zatrudniania nauczycieli akademickich specjalizujących się w italianistyce. Jednostka podjęła konieczne starania o uzupełnienie minimum kadrowego w tym zakresie. W odpowiedzi na potrzeby kadrowe wynikające z perspektywy rozwoju tej specjalności, przy trzech zatrudnionych już specjalistach ze stopniem doktora, niedawno rozstrzygnięto wspomniany wyżej konkurs na stanowisko profesora w Zakładzie Filologii Włoskiej, a z informacji zawartych w raporcie samooceny oraz przekazanych ZO PKA przez władze jednostki w trakcie wizytacji wynika, iż złożone zostały do Rektora UKSW wnioski o zgodę na rozpisanie kolejnych dwóch konkursów, tj. konkursu na stanowisko adiunkta i na stanowisko asystenta w tymże Zakładzie. Przegląd dokumentacji (prac etapowych) i hospitacje zajęć prowadzonych przez italianistów zatrudnionych na umowach cywilno-prawnych wykazały również w tym zakresie właściwą politykę doboru kadry nauczającej.

Pewne zastrzeżenia co do prowadzonej polityki kadrowej w odniesieniu do nauczycieli akademickich realizujących program studiów w ramach specjalności filologia klasyczna budzić może dysproporcja między liczbą zatrudnionych badaczy zajmujących się klasyczną starożytnością a liczbą naukowców specjalizujących się w piśmiennictwie średniowiecznym i nowożytnym, która wydaje się nieco zachwiana na niekorzyść tych pierwszych. Rozmowy ZO PKA z pracownikami jednostki nie ujawniły żadnych uchybień w polityce kierownictwa dotyczącej wspierania ich rozwoju naukowego i rozwijania kompetencji dydaktycznych. W ostatnich 5 latach dwóch pracowników wchodzących w skład minimum kadrowego uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego, jeden tytuł profesora. Zatrudnienie w Zakładzie Filologii Włoskiej jednego pracownika, który uzyskał stopień doktora na uniwersytecie włoskim (Università degli Studi di Milano) i jednego legitymującego się doktoratem polsko-włoskim (na podstawie umowy bilateralnej między Uniwersytetem Warszawskim a Università degli Studi di Padova o wspólnej opiece naukowej), a także wynik rozstrzygniętego ostatnio konkursu na stanowisko profesora w tym Zakładzie, może być odczytany jako wyraz polityki kadrowej sprzyjającej jej umiędzynarodowieniu. Stosowane zasady oceny pracowników i mechanizmy motywacyjne nie budzą zastrzeżeń.

2.4.

Z danych przedstawionych przez nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe na ocenianym kierunku wynika, iż prowadzone badania sytuują się w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowany został kierunek (obszar nauk humanistycznych), a także w dziedzinie nauki oraz dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia (literaturoznawstwo, językoznawstwo). W szczególności zakres ich badań obejmuje starogrecką literaturę tragediową (Eurypides), filozoficzną (Platon, Epikur, Plutarch, Nonnos) i astrologiczną, rzymską literaturę filozoficzną (Apulejusz, Seneka, Marek Aureliusz) i wczesnochrześcijańską, literaturę nowołacińską, historię późnego antyku i Bizancjum, językoznawstwo latynistyczne, italianistyczne i polonistyczne, historię literatury włoskiej, włoską literaturę współczesną, translatorykę polsko-włoską, włosko-polskie związki kulturowe, filozoficzne podstawy kultury, problematykę dialogu międzykulturowego. Poza tym obecnie realizowany jest w jednostce jeden projekt badawczy finansowany przez Narodowe Centrum Nauki („Dialog poklasyczny. Przemiany gatunku w starożytności”) i jeden finansowany przez MNiSW w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki („Dionizos w polityce religijnej cesarza Oktawiana Augusta do końca dynastii Sewerów. Perspektywa interdyscyplinarna”). W ostatnich trzech latach zakończone zostały dwa projekty finansowane przez Narodowe Centrum Nauki („Łacina w X wieku w świetle *Kroniki Benedykta ze św. Andrzeja*” oraz „Koncepcja duszy w pismach greckich komentatorów Arystotelesowego *De anima*”) oraz jeden finansowany przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej („Xenophon’s dialogic explorations: examination of structural, narrative and dramatic strategies in Xenophon’s dialogues”). Wyszczególniona wyżej problematyka koresponduje z treściami programu nauczania realizowanymi w ramach takich kursów, jak np. historia literatury greckiej, historia literatury łacińskiej, analiza dzieła

literackiego, elementy kultury antycznej, historia filozofii, historia starożytna, filologia mediewistyczna, literatura późnoantyczna grecka i łacińska, wstęp do nauki o języku, kultura języka, fonetyka i wymowa języka włoskiego, gramatyka opisowa języka włoskiego, geografia kulturowa Włoch, związki kulturowe polsko-włoskie, analiza tekstów literackich (od Duecento po włoską literaturę najnowszą), a także z efektami kształcenia przypisanymi tym kursom.

2.5.

Wpływ prowadzonych w jednostce badań naukowych na projektowanie programu kształcenia widoczny jest w zasygnalizowanym już wcześniej szerokim zakresie uwzględniania w nim treści nauczania odnoszących się do literatury i kultury późnego antyku, Bizancjum, chrześcijańskiego średniowiecza w Polsce i na zachodzie Europy oraz łacińskiej literatury nowożytnej. Ponadto rezultaty badań wykorzystywane są w trakcie zajęć o charakterze seminaryjnym, a także stanowią przedmiot podlegających wyborowi konwersatoriów i kursów ogólnouniwersyteckich, które studenci ocenianego kierunku zobowiązani są zrealizować w stosunkowo dużym wymiarze. Z otrzymanej dokumentacji wynika, że w bieżącym i minionym roku akademickim pracownicy jednostki prowadzili następujące konwersatoria i kursy ogólnouniwersyteckie, w których prezentowali wyniki własnych badań: Tragedia Eurypidesa, Mity i alegorie platońskie, Wczesne Bizancjum – historia, literatura, sztuka, Od składki do okładki: świat średniowiecznych rękopisów, Literatura nowołacińska, Filozoficzne koncepcje kultury, Podstawy dialogu i polilogu, Dialog i polilog kultur i filozofii, Antropologia i socjologia muzyki współczesnej, Introduction to popular music studies, Miasta włoskie, Włoska literatura dla dzieci i młodzieży.

3. Uzasadnienie

2.1. Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia nie zostało spełnione, gdyż brakuje jednego samodzielnego nauczyciela akademickiego specjalizującego się w języku włoskim, natomiast dla drugiego stopnia na kierunku filologia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) zostały spełnione.

2.2. Dorobek naukowy nauczycieli akademickich zapewnia realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku (nauki humanistyczne), w zakresie dziedziny nauki humanistyczne i dyscyplin naukowych (literaturoznawstwo, językoznawstwo), do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Kompetencje naukowe i dydaktyczne nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia.

2.3. Polityka kadrowa prowadzona jest z uwzględnieniem potrzeb wynikających ze specyfiki kierunku oraz w sposób sprzyjający rozwojowi naukowemu oraz doskonaleniu sprawności dydaktycznej pracowników.

2.4. Prowadzone przez pracowników jednostki badania w dyscyplinach literaturoznawstwo i językoznawstwo są spójne z realizowanym przez jednostkę

programem kształcenia, a ich wyniki aplikowane są do procesu dydaktycznego.

2.5. W jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu, doskonaleniu i realizacji programu kształcenia.

4. Zalecenia

- konieczne jest uzupełnienie minimum kadrowego o samodzielnego nauczyciela akademickiego specjalizującego się w języku włoskim;
- wzmocnienie kadry w zakresie nauczycieli akademickich reprezentujących dyscyplinę językoznawczą;
- zwrócenie uwagi na zachowanie właściwych proporcji między subdyscyplinami starożytnymi a niestarozżytnymi w badaniach prowadzonych przez pracowników realizujących zajęcia w ramach specjalności filologia klasyczna;
- przygotowanie pracowników do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena Znacząco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1.

Jednostka nie prowadzi systematycznej i sformalizowanej współpracy z przedstawicielami otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego w celu zapewnienia ich udziału w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji. Informacje o współpracy z interesariuszami zewnętrznymi zawarte w raporcie samooceny dotyczą całego Wydziału i trudno stwierdzić, które działania dotyczą ocenianego kierunku. Wprawdzie powołano Wydziałową Radę Biznesu, która ma służyć zacieśnieniu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, lecz na razie nie ma widocznych efektów jej działania. W trakcie spotkania z członkami ZO PKA nie podano konkretnych przykładów uwzględniania w programie studiów potrzeb pracodawców. Zapis w raporcie samooceny świadczy o tym, że władze i pracownicy

jednostki prowadzącej oceniany kierunek inaczej rozumieją sens współpracy z otoczeniem zewnętrznym, gdyż na s. 64 napisano: „W zakresie prowadzenia studiów i ich organizacji IFKiK [Instytut Filologii Klasycznej i Kulturoznawstwa] jest jednostką autonomiczną, co oznacza, że zewnętrzne podmioty, reprezentujące otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, nie ingerują w program studiów na kierunku Filologia”.

Organizacja praktyk zawodowych, realizowanych w ramach dodatkowo wybieranych specjalizacji wspólnych dla wszystkich kierunków prowadzonych na Wydziale Nauk Humanistycznych (np. edytorska, teatrologiczna, filmoznawcza, muzealnica) przebiega we współpracy z pracodawcami, których opinie o przebiegu praktyk i ocena osiągnięć studenta powinny służyć monitorowaniu programu studiów i efektów kształcenia, lecz dotychczas nie były wykorzystywane w tym celu. W roku 2013 w Uczelni realizowany był projekt w ramach programu Kapitał ludzki pt. „Diagnoza potrzeb pracodawców w celu określenia profilu absolwenta”, którym objęty był także WHN.

Bardzo atrakcyjna dla studentów, choć nieformalna, współpraca z otoczeniem społecznym i kulturalnym prowadzona jest dla specjalności filologia włoska i obejmuje m.in. kontakty z Włoską Izbą Handlową w Warszawie, restauracjami i organizatorami wydarzeń promujących włoską kulturę i sztukę.

3.2.

Jednostka nie prowadzi studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne.

2. Uzasadnienie

3.1. Jednostka nie prowadzi systematycznej i sformalizowanej współpracy z przedstawicielami otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego w celu zapewnienia ich udziału w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji. Kontakty z otoczeniem zewnętrznym mają charakter sporadyczny i nieformalny, częstszy na filologii włoskiej niż klasycznej. Praktyki organizowane są na szczeblu Wydziału, a w ewaluacji praktyk biorą udział opiekunowie praktyk ze strony instytucji przyjmującej praktykantów.

3.2. Jednostka nie prowadzi studiów we współpracy z podmiotami zewnętrznymi.

4. Zalecenia

- przeprowadzenie przez pracowników jednostki prowadzącej oceniany kierunek analizy korzyści płynących dla studentów i ich szans na rynku pracy, wynikających z konsultowania z przedstawicielami pracodawców oczekiwanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
- nawiązanie systemowej współpracy z przedstawicielami otoczenia społecznego, gospodarczego i kulturalnego w celu uwzględnienia w programie kształcenia i zakładanych efektach kształcenia oczekiwań pracodawców;
- systematyczne monitorowanie programu kształcenia i zakładanych efektów kształcenia i aktualizowanie ich w perspektywie oczekiwań pracodawców.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena W pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1.

Studenci ocenianego kierunku korzystają z pomieszczeń dydaktycznych wspólnych dla całego Wydziału Nauk Humanistycznych, w tym z auli (dla 300 osób) i dwóch sal wykładowych (każda dla 150 osób) oraz sali kinowej (100 osób). Liczba sal dydaktycznych przy małej liczebności grup zajęciowych pozwala na sprawną realizację procesu kształcenia. Niektóre sale wykładowe oraz ćwiczeniowe są wyposażone w rzutniki multimedialne. W czasie hospitacji zajęć z podstaw nauki języka na specjalności filologia włoska sprzęt ten był za każdym razem wykorzystywany. Należy też docenić innowacyjność wykorzystania sprzętu i rekwizytów niestandardowych w kształceniu językowym: jedne z zajęć odbywały się w małej sali koncertowej, do ćwiczeń językowych polegających na odgrywaniu mini scenek wykorzystano fortepian i charakterystyczną amfiteatralną przestrzeń sali.

Hospitowane zajęcia w ramach specjalności filologia klasyczna odbywały się w pomieszczeniach, które nie były wyposażone w sprzęt audiowizualny. Były to standardowe sale wykładowo-ćwiczeniowe (sala 409) bądź sala seminaryjna (domek nr 3) – niewielkie pomieszczenie o typowym umeblowaniu. Biorąc pod uwagę niewielką liczbę studentów i specyfikę specjalności, tego typu przestrzeń jest odpowiednia do

prowadzenia zajęć polegających na studiowaniu starożytnych tekstów i poznawaniu klasycznych języków. Jednostka dysponuje pracownią komputerową, która pozwala na prowadzenie zajęć dla grup liczących 20 studentów. Studenci ocenianego kierunku mogą korzystać z sali do ćwiczeń językowych wyposażonej w słuchawki i pulpit dla prowadzącego.

Wykładowcy korzystają z jednego wspólnego pomieszczenia, a zatem nie są to warunki sprzyjające pracy naukowej. Konsultacje ze studentami często przeprowadzane są w dostępnych salach dydaktycznych. Studenci zwrócili uwagę na brak pomieszczenia do indywidualnej lub zespołowej pracy naukowej oraz na spotkania koła naukowego, a także dostrzegli konieczność usprawnienia obsługi szatni, co potwierdzić mogą także członkowie ZO PKA.

4.2.

Studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych zapewnia biblioteka Wydziału Nauk Humanistycznych. Dysponuje ona czytelnią z wystarczającą liczbą miejsc dla czytelników i swobodnym dostępem do księgozbioru, wypożyczalnią oraz pomieszczeniem magazynowym. Księgozbiór biblioteki wydziałowej liczy łącznie z depozytami ok. 25 000 woluminów i obejmuje wydawnictwa z zakresu filologii polskiej, klasycznej, w mniejszym stopniu - włoskiej oraz kulturoznawstwa. Z deklaracji władz jednostki i kierownictwa biblioteki wynika, iż zasoby przeznaczone dla studentów filologii klasycznej i filologii włoskiej znajdują się w fazie kompletowania. W dziale „Filologia klasyczna” zgromadzono podstawowe słowniki grecko-polskie i łacińsko-polskie, podręczniki do nauki greki i łaciny oraz skromny wybór tekstów w obu językach klasycznych. Ponadto w ramach eksponowanej odrębnie serii Biblioteki Narodowej znaleźć można przekłady na język polski dzieł literatury antycznej, a pewne opracowania odnoszące się do treści programowych tej specjalności zamieszczono również w działach „Tradycja antyczna”, „Filozofia”, „Sztuka”, „Muzealnictwo”. Pewna część zbiorów Biblioteki Głównej UKSW również może zaspokoić potrzeby studentów filologii klasycznej, w tym dostęp do elektronicznej bazy *Thesaurus Linguae Graecae*. Dużo skromniej przedstawia się księgozbiór dla studentów filologii włoskiej. Dotychczas w czytelnicy biblioteki wydziałowej udostępniono wybór słowników i podręczników do nauki języka, zaś w księgozborze literackim i literaturoznawczym znajduje się niewielka liczba przekładów dzieł literatury włoskiej oraz opracowań związanych z historią i kulturą Włoch. W sumie oferta biblioteczna dla studentów ocenianego kierunku jest skromna i niewystarczająca. Dotyczy to w szczególności monografii i czasopism naukowych, zwłaszcza zagranicznych. W przypadku braku w miejscowym księgozborze odpowiednich materiałów potrzebnych do zajęć, udostępniane są one studentom przez wykładowców w postaci kserokopii. Księgozbiór miejscowy Wydziału Nauk Humanistycznych nie zapewnia w pełni dostępu do literatury wskazanej w sylabusach. Braki te są jednak zrekompensowane z jednej strony w coraz większym stopniu otwartym dostępem do internetowych baz tekstowych i opracowań naukowych, z drugiej dostępnością dla studentów innych bibliotek naukowych działających w Warszawie, w szczególności Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego i Biblioteki Narodowej.

Przy czytelniku zainstalowano kilka stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu.

4.3.

Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość, a pracownicy w niewielkim stopniu korzystają z platformy edukacyjnej w celu udostępniania materiałów dydaktycznych bądź weryfikacji wiedzy i kompetencji zdobytych przez studentów.

3. Uzasadnienie

4.1. Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym pracownia komputerowa, są dostosowane do specyfiki kształcenia na ocenianym kierunku. Komfortowi kształcenia sprzyja mała liczba studentów, brakuje natomiast pomieszczeń do prowadzenia badań naukowych przez studentów.

4.2. Biblioteka Wydziału Nauk Humanistycznych posiada skromny księgozbiór przydatny w kształceniu na ocenianym kierunku, który nie zapewnia w pełni dostępu do literatury wskazanej w sylabusach. Studenci korzystają bądź z kserokopii, bądź ze zbiorów innych bibliotek warszawskich.

4.3. Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość.

4. Zalecenia

- przeznaczenie dla studentów pomieszczenia na indywidualną lub zespołową pracę badawczą poza obowiązkowym procesem dydaktycznym;
- systematyczne uzupełnianie księgozbioru, zwłaszcza o publikacje związane ze specjalnością filologia włoską oraz o specjalistyczne czasopisma zagraniczne, aby zapewnić studentom dostęp do literatury wskazanej w sylabusach przedmiotów;
- zadbanie o usprawnienie i bardziej przyjazną studentom obsługę szatni.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne

i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena W pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili wsparcie i zaangażowanie nauczycieli akademickich w proces kształcenia, podkreślając ich indywidualne podejście do każdego studenta. Studenci uznali, że zajęcia z praktycznej nauki języka włoskiego z powodu dużej liczebności grup (ok. 20 studentów) prowadzone są w warunkach mało komfortowych. Studenci mają możliwość prowadzenia badań naukowych, otrzymując przy tym wsparcie ze strony nauczycieli akademickich. Ich udział w badaniach polega m.in. na możliwości publikacji w czasopiśmie uczelnianym, na wygłaszaniu referatów w ramach różnego rodzaju seminariów i konferencji organizowanych przez Uczelnię. Studenci uczestniczą także w międzynarodowych konferencjach, koordynowanych przez nauczycieli akademickich ocenianego kierunku. Jedną z form działalności naukowej są studenckie koła naukowe. Należy stwierdzić, że w jednostce podejmuje się działania na rzecz skutecznego motywowania studentów do samodoskonalenia i angażowania się w prace badawcze. Uczelnia wspiera te działania przyznając stypendium Rektora UKSW dla najlepszych studentów, występując o stypendium Ministra oraz stypendium Rządu RP.

Uczelnia zapewnia studentom dostęp do wszystkich form pomocy materialnej. Regulamin pomocy materialnej został ustalony w porozumieniu z uczelnianym samorządem studenckim. Wnioski dotyczące pomocy materialnej rozpatrują Wydziałowe Komisje Stypendialne oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna, składające się w większości ze studentów. Dostępność i przejrzystość zasad przydzielania pomocy studenci ocenili pozytywnie. W zakresie aplikowania o pomoc studenci są wspierani przez dział pomocy materialnej, który w ich ocenie funkcjonuje sprawnie.

Studenci ocenianego kierunku do tej pory nie korzystali z procedury składania skarg i wniosków, wskazując iż nie mieli świadomości jej funkcjonowania w sposób sformalizowany. Wszelkie sporne kwestie były rozstrzygane przez bezpośrednie konsultacje z Władzami Wydziału. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA uznali ten sposób za odpowiedni.

5.2.

Uczelnia stwarza studentom ocenianego kierunku możliwość uczestniczenia w programach wymiany krajowej i międzynarodowej w ramach programów MOST i ERASMUS+. Proces kształcenia wspiera mobilność studentów, m.in. dzięki regulaminowym gwarancjom studiowania według indywidualnego toku studiów.

W roku akademickim 2015/2016 z programu skorzystał jeden student ocenianego kierunku. Od roku akademickiego 2016/2017 Uczelnia uruchomiła dodatkowy fundusz stypendialny, który ma zachęcić studentów do korzystania z programu ERASMUS+. Tym niemniej studenci wizytowanego kierunku wskazują, iż oferta programu ERASMUS+ nie jest dla nich w pełni atrakcyjna. O ile studenci specjalności włoskiej mogą udać się na wymianę do Włoch, o tyle studenci specjalności klasycznej nie mają możliwości wyjazdu do Grecji.

Studenci są informowani o zasadach rekrutacji na programy mobilnościowe m.in. w ramach regularnych spotkań organizacyjnych, a także przez informacje na stronach internetowych Uczelni. Studenci pozytywnie ocenili sposób zachęcania do uczestnictwa w tych programach. Niezależnie od programów mobilnościowych, należy także wskazać na umowy bilateralne, w ramach których studenci uczestniczą w międzynarodowych projektach naukowych. W szczególności taką możliwość mają studenci zaangażowani w ruch kół naukowych, z czego wielokrotnie korzystali studenci specjalności filologia włoska.

5.3.

Studenci ocenianego kierunku otrzymują wsparcie w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym dzięki działaniom podejmowanym przez Biuro Karier. Biuro organizuje spotkania z pracodawcami, szkolenia, staże oraz akcje rekrutacyjne. Studenci kierunku pozytywnie ocenili działania Biura, wskazując jednak, iż udostępniane oferty pracy nie są sprofilowane zgodnie z potrzebami studentów filologii. Studenci ocenianego kierunku nie brali z tego względu udziału w szkoleniach przygotowujących do wejścia na rynek pracy.

Studenci mają możliwość i aktywnie uczestniczą w badaniach naukowych oraz publikacjach wspólnie z kadrą naukową, a także aktywnie angażują się w działalność kół naukowych oraz organów samorządu studenckiego. W ramach kierunku funkcjonują dwa koła naukowe – filologów klasycznych oraz filologów włoskich. Pierwsze z nich skupia swoją działalność na aspektach badawczych, drugie ma charakter kulturoznawczy. Studenci pozytywnie ocenili wsparcie ze strony opiekunów naukowych, wskazali jednak problemy dotyczące udostępnienia przez Uczelnię pomieszczeń potrzebnych dla działalności kół. W ocenie studentów Uczelnia niechętnie udziela takiej przestrzeni.

W zakresie kontaktów z otoczeniem kulturalnym bogatą ofertę kieruje do studentów samorząd studencki, angażujący się w różnego rodzaju przedsięwzięcia kulturalne w ramach Uczelni i poza nią.

5.4.

Uczelnia i Wydział swoją ofertę kierują także do osób z niepełnosprawnościami, dostosowując infrastrukturę do ich potrzeb. Studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na pomoc pracowników w trakcie zajęć dydaktycznych oraz poza nimi, a w razie potrzeby może zostać im przydzielony indywidualny opiekun. W ramach Uczelni funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych zajmujące się działaniami związanymi ze stwarzaniem studentom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. O potrzeby studentów z niepełnosprawnościami dba również Biblioteka UKSW, która

przygotowała specjalne miejsca do pracy, dostosowane do ich potrzeb, zaopatrzone w komputery ze specjalistycznym oprogramowaniem.

5.5.

Wsparcie procesu kształcenia odbywa się także przez system USOS, gdzie studenci mogą znaleźć plany zajęć, oceny z przedmiotów, sylabusy i inne niezbędne informacje dotyczące procesu kształcenia. Pozytywnie został oceniony moduł związany ze składaniem wniosków, który znacząco ułatwia i przyspiesza m.in. proces uzyskania pomocy materialnej. Dostęp do wszelkich informacji o toku studiów, pomocy materialnej i procedurach związanych z tokiem studiów jest zapewniony również na stronie internetowej Uczelni, w dziekanacie oraz na tablicach informacyjnych. Studenci wysoko ocenili responsywność administracji uczelnianej. W ocenie studentów dziekanat jest dostępny w porach dostosowanych do ich potrzeb, a jego pracownicy są kompetentni i pomocni. W szczególności studenci docenili indywidualne podejście oraz przekazywanie informacji drogą telefoniczną lub za pomocą poczty elektronicznej.

Studenci kierunku filologia wskazali na problemy związane z udostępnianiem harmonogramu zajęć, który pojawia się stosunkowo późno i utrudnia studentom studiującym więcej niż jeden kierunek, odpowiednie zaplanowanie i rozłożenie zajęć. W ocenie studentów zajęcia są rozłożone w ciągu dnia w sposób nieregularny, co także utrudnia planowanie innych zajęć lub pracy.

3. Uzasadnienie

5.1. Uczelnia zapewnia studentom pełne wsparcie w procesie kształcenia i prowadzeniu badań. Studenci otrzymują pomoc naukową, dydaktyczną i materialną. Nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów także poza godzinami zajęć dydaktycznych, dając studentom możliwość współpracy przy publikacjach i badaniach naukowych. Władze Uczelni wspierają studentów w aktywności naukowej i organizacyjnej, zarówno w kołach naukowych, jak i samorządzie studenckim. Kryteria przyznawania stypendiów są przejrzyste i sprawiedliwe.

5.2. Uczelnia stworzyła studentom możliwości uczestniczenia w programach mobilności studenckiej takich jak ERASMUS+ oraz MOST, jednak nie zadbano o ofertę odpowiednią dla studentów specjalności filologia klasyczna.

5.3. Biuro Karier wspomaga studentów w kontaktach z otoczeniem społecznym i gospodarczym przez organizację spotkań z pracodawcami czy udostępnianie ofert pracy, jednak często nie są one zgodne z profilem studiów na kierunku filologia.

5.4. Uczelnia zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, a także dostosowuje infrastrukturę do potrzeb osób niepełnosprawnych.

5.5. Obsługa administracyjna jest kompetentna i dostępna w dostosowanych do potrzeb studentów porach. Informacje dotyczące toku studiów i procesu kształcenia są ogólnodostępne i aktualne. W Uczelni, w celu wsparcia obsługi studiów, wdrożono system USOS – pozytywnie oceniany przez studentów.

4. Zalecenia

- podjęcie działań mających na celu nawiązanie współpracy w ramach programu Erasmus+ z uniwersytetami w Grecji, w celu umożliwienia studentom specjalności klasycznej wyjazdów do tego kraju w ramach stypendium;
- podjęcie działań mających na celu profilowanie przez Biuro Karier ofert pracy udostępnianych studentom, zgodnych ze studiowanym przez nich kierunkiem;
- podjęcie działań mających na celu umożliwienie kołom naukowym korzystanie z infrastruktury Uczelni, także poza godzinami zajęć dydaktycznych;
- wcześniejsze udostępnianie harmonogramu zajęć, umożliwiające studentom właściwe planowanie czasu pracy oraz układanie zajęć dydaktycznych w bardziej zwartych blokach.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia

i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów

w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym

kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena **Znacząco**

2. *Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.*

6.1.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 49/2015 Rektora UKSW z dn. 2.10.2015 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia i jego doskonalenia na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie została powołana Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia (UKJK), Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia (WKJK) oraz Wydziałowe Komisje ds. Dydaktycznych (WKD). Za jakość kształcenia na poziomie Uczelni odpowiedzialny jest ponadto Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji (OBJKiE), którego zadaniem jest ocena i weryfikacja jakości kształcenia, sporządzanie raportów z przeprowadzanych badań, opracowywanie wzoru kwestionariusza oceny zajęć dydaktycznych przez studentów oraz rozpowszechnianie wyników badań wśród społeczności akademickiej. Na UKSW obowiązuje Księga Procedur jakości kształcenia, którą objęte zostały wszystkie etapy i aspekty procesu dydaktycznego.

Do zadań działającej w ramach ocenianego kierunku studiów „filologia” Wydziałowej Komisji ds. Dydaktycznych oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia należy bieżące monitorowanie jakości kształcenia, podejmowanie działań naprawczych i doskonalących oraz składanie sprawozdań ze swojej działalności Dziekanowi Wydziału. W skład obu komisji wchodzi przedstawiciele nauczycieli akademickich reprezentujących wszystkie prowadzone na Wydziale kierunki studiów, studenci oraz doktoranci.

Corocznie Dziekan opracowuje sprawozdanie z działalności Wydziału Nauk Humanistycznych zawierające informacje o współpracy międzynarodowej, liczbie studentów, opis dorobku naukowego nauczycieli akademickich oraz kwalifikacji pracowników administracyjnych, działalności naukowej, książek i czasopism wydanych na Uczelni, konferencji i spotkań naukowych, działalności studenckich kół naukowych, pracy biblioteki oraz działań promocyjnych.

6.1.1.

Zasady projektowania efektów kształcenia określa Uchwała Nr 37/2015 Senatu UKSW z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych dotyczących projektowania planów studiów i programów kształcenia, a także planów i programów studiów podyplomowych i kursów doszkalających. Analiza programów studiów

przebiega przy udziale interesariuszy wewnętrznych (nauczyciele akademicy oraz przedstawiciele studentów). Zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr 68/2014 z dn. 31 października 2014 r. w sprawie modelu współpracy z pracodawcami podmiotem zajmującym się współpracą z nimi jest Wydziałowa Rada Biznesu, do kompetencji której należy opiniowanie projektów efektów kształcenia oraz programów studiów. Na mocy uchwały Rady Wydziału Nauk Humanistycznych nr 56/2016 z dn. 12 września 2016 r. powołano Wydziałową Radę Biznesu, której skład jest niezgodny z zarządzeniem Rektora, wskazującym, iż w składzie Rady powinno być nie mniej niż pięciu pracodawców reprezentujących branże odpowiadające każdemu kierunkowi studiów. Obecnie w skład rady włączono 7 osób, wśród których brak jest przedstawicieli pracodawców, a ponadto Zespołowi Oceniającemu nie przedstawiono informacji świadczących o działaniach podejmowanych przez Radę (np. brak opinii odnośnie realizowanych efektów kształcenia) oraz ich efektywności. W ramach projektu „Kwalifikacja jakości w Uniwersytecie” przeprowadzono panel ekspercki „Opiniowanie koncepcji i efektów kształcenia Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie”, którego celem była diagnoza potrzeb pracodawców, mająca służyć określeniu profilu absolwenta UKSW odpowiadającego potrzebom rynku pracy oraz gospodarki opartej na wiedzy. Dyskusja ta, choć w swoich założeniach bardzo istotna dla jakości kształcenia, przeprowadzona została na poziomie uczelni, miała charakter jednorazowy i nie wpłynęła bezpośrednio na realizowany na ocenianym kierunku studiów program kształcenia.

Należy stwierdzić brak kompleksowości w zakresie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, która szczególnie dla specjalności filologia klasyczna ma charakter niesystemowy i opiera się na osobistych kontaktach i doświadczeniach niektórych pracowników jednostki z interesariuszami zewnętrznymi, w związku z czym nie wypełnia postanowień określonych w regulacjach wewnętrznych Uczelni. Co prawda, w przedstawionej do wglądu Zespołu Oceniającego dokumentacji oraz podczas przeprowadzonych rozmów przedstawiciele kierunku filologia powoływali się na współpracę z instytucjami zewnętrznymi dostosowanymi do specjalności filologia klasyczna, w tym redakcje wydawnictw i czasopism, domy kultury, muzea, teatry, biblioteki, instytucje samorządowe i instytucje finansowe, jednakże nie wskazano żadnych konkretnych przedsięwzięć czy instytucji, z którymi podjęto współpracę. Nie przedstawiono również informacji, które rzeczywiście świadczyłyby o jej prowadzeniu (notatki ze spotkań, korespondencja mailowa lub listowna, protokoły, umowy). Powołano się jedynie na konsultacje z przedszkolami w Opolu i Krakowie, które nie miały realnego wpływu na proces kształcenia na kierunku filologia. W przypadku drugiej ze specjalności: filologia włoska, współpraca z interesariuszami zewnętrznymi przebiegała już na poziomie jej tworzenia (konsultacje, rozmowy z Włoskim Instytutem Kultury w Warszawie, Ambasadą Republiki Włoskiej). Ponadto prowadzona jest współpraca z redakcjami czasopism „La Rivista”, „Gazzetta Italia”, Włoską Izbą Handlowo-Przemysłową w Polsce oraz organizowane są, niemające formalnego charakteru, spotkania pozwalające przybliżyć studentom włoską kulturę i tradycję - „Literatura i kuchnia włoska”. Efektem prowadzonej z partnerami zewnętrznymi

współpracy jest wprowadzenie do programu studiów przedmiotu „Kultura języka”.

Z przeprowadzonych rozmów i przedłożonej do wglądu Zespołu Oceniającego dokumentacji wynika, iż Władze Wydziału cyklicznie (raz w roku) spotykają się z przedstawicielami studentów (starostowie poszczególnych grup) wszystkich prowadzonych na Wydziale kierunków, w celu uzyskania informacji dotyczących programów studiów, efektów kształcenia oraz organizacji studiów. Efektem spotkań ze studentami są wnioski Dziekana do Rady Wydziału w zakresie modyfikacji realizowanego programu studiów. Inicjatywa ta jest bardzo pozytywnie odbierana przez studentów i skutkuje realnym rozwiązaniem zgłaszanych przez studentów problemów, np. niezadowolenie z pracy nauczyciela akademickiego zatrudnionego w ramach umowy cywilno-prawnej. Po przeprowadzonej przez Władze kierunku weryfikacji i postępowaniu wyjaśniającym zakończono współpracę ze wskazanym pracownikiem.

Poza przykładami realizacji postulatów zgłaszanych przez studentów, analiza przedstawionej do wglądu Zespołu Oceniającego dokumentacji potwierdza brak skuteczności działań naprawczych, korygujących i doskonalących podejmowanych na podstawie wyników oceny efektów kształcenia. Przedstawione przez WKJK wnioski, w tym np. konieczność uaktualnienia części kart przedmiotów, braki w kryteriach oceniania, pojawiają się rokrocznie. Ponadto należy wskazać, że duża część sylabusów nie jest zgodna ze wzorem opisu przedmiotu określonego w załączniku do decyzji nr 4/2013 Senatu UKSW z dn. 31 stycznia 2013 r., która stanowi część procedury określonej w Księdze Procedur. Jako przyczynę takiego stanu rzeczy przedstawiciele kierunku wskazywali problemy techniczne systemu USOS, na które do czasu przeprowadzenia wizytacji nie znaleziono rozwiązania. Zdaniem Zespołu Oceniającego PKA problemy techniczne nie powinny stanowić przeszkody dla stworzenia studentom możliwości zapoznania się z zawierającym aktualne, zgodne ze stanem faktycznym, informacje sylabusem.

Brak spójności działań na rzecz jakości kształcenia obrazują również rozbieżności w źródłach danych wykorzystywanych przy ocenie efektów kształcenia, bowiem zgodnie z Uchwałą 66/2015 z 22 maja 2015 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów na Wydziale Nauk Humanistycznych dla studentów rozpoczynających studia od roku akademickiego 2015/2016 oraz w Raporcie samooceny efekty kształcenia dla kierunku studiów filologia przypisano do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo i językoznawstwo, natomiast według systemu POL-on kierunek został przyporządkowany do następujących dyscyplin: literaturoznawstwo, językoznawstwo, filozofia.

Analiza procedur w zakresie projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych wykazała brak ich pełnego wdrożenia i efektywności w zakresie podejmowanych ocen efektów kształcenia. W toku przeprowadzonej wizytacji nie wykazano (poza kilkoma przykładami dla filologii włoskiej) udziału i wpływu interesariuszy zewnętrznych na proces projektowania, modyfikowania oraz doskonalenia programu kształcenia. Wobec braku wprowadzania działań naprawczych w odniesieniu do stwierdzonych błędów i nieaktualnych informacji zawartych w sylabusach przedmiotów oraz opisanych powyżej uchybień

narzędzia stosowane w gromadzeniu danych wykorzystywanych w ocenie efektów kształcenia okazały się nieskuteczne.

6.1.2.

Procedury monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć wynikają z Zarządzenia nr 49/2015 Rektora UKSW z dn. 2.10.2015 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia i jego doskonalenia na UKSW w Warszawie oraz zasad określonych w Księdze Procedur. Monitorowanie realizacji zakładanych efektów kształcenia opiera się na analizie wyników sesji egzaminacyjnych oraz ocenie realizacji efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych. W procesie tym uwzględnia się opinię nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia oraz wyrażone w ankietach opinie studentów, pomijając udział interesariuszy zewnętrznych. Ostatecznej oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia dokonuje Dziekan podczas posiedzenia kolegium dziekańskiego, a ponadto poddaje się ją dyskusji podczas Rady Wydziału i Rady Filologii Klasycznej i Kulturoznawstwa.

Zespół Oceniający PKA zapoznał się z ostatnimi rocznymi raportami samooceny Wydziału, jak i protokołami z posiedzeń WKJK oraz WKD, które wskazywały na konieczność stworzenia wytycznych do wypełniania kart przedmiotów, m.in. ze względu na złe definiowanie kryteriów oceniania i formułowania efektów kształcenia dla danego przedmiotu. W raportach z ostatnich dwóch lat WKJK wskazał we wnioskach na konieczność uzupełnienia brakujących sylabusów oraz weryfikacji poprawności formułowania poszczególnych zakresów w kartach przedmiotów (np. kryteria oceniania, metody dydaktyczne). Brak prawidłowego określenia wskazanych danych utrudnia monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Ponadto należy stwierdzić, iż dotychczas ocena stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia służyła zapewnieniu osiągniętego poziomu jakości kształcenia, natomiast nie była wykorzystywana jako podstawa doskonalenia programu kształcenia, tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji. Zespołowi Oceniającemu nie przedstawiono żadnych działań, których celem byłaby modyfikacja stosowanych dotychczas metod kształcenia, wymiaru czy form prowadzonych zajęć dydaktycznych. Wobec braku podejmowanych działań naprawczych, korygujących i doskonalących, możliwych do wdrożenia na podstawie wykorzystania wyników oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, wątpliwość budzi skuteczność narzędzi stosowanych w gromadzeniu tych danych oraz efektywność systemu w zakresie ich wykorzystania.

Zakres, strukturę pracy dyplomowej, sposób jej przygotowania, procedury wyboru recenzentów oraz sposób monitorowania osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych pracy dyplomowej i egzaminowi dyplomowemu określają przyjęte na Wydziale „Standardy prac dyplomowych”. Podstawą dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie zaliczeń ze wszystkich zajęć i praktyk objętych programem studiów, wykonanie pracy dyplomowej i zaakceptowanie jej przez opiekuna pracy. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez Dziekana. Szczegółowe przepisy dotyczące składu komisji oraz sposobu oceniania egzaminu dyplomowego i całości toku

studiów zawiera Regulamin studiów w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (Załącznik do Uchwały Nr 70/2013 Senatu UKSW z dnia 21 maja 2013 r.). Biuro Karier UKSW organizuje i monitoruje przebieg praktyk zawodowych od strony organizacyjnej, natomiast od strony merytorycznej (ocena realizacji założonych efektów kształcenia) jednostka monitoruje stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia poprzez analizy dokonywane przez koordynatora ds. praktyk zawodowych, który współpracuje z pracodawcami. Ponadto dokonuje analizy dzienników praktyk, które wypełniają pracodawcy (w zakresie weryfikacji efektów zawartych w programie praktyk zawodowych).

6.1.3.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów uczestniczą w procesie weryfikacji osiągania efektów kształcenia poprzez analizę zbiorczych ocen z poszczególnych przedmiotów. W Księdze Procedur określone zostały procedury związane z procesem dyplomowania. Na Uczelni wdrożona została platforma do archiwizacji prac dyplomowych (APD UKSW), a prace dyplomowe są weryfikowane przez systemy antyplagiatowe (OSA oraz antyplagiat.pl). Procedury antyplagiatowe określone są w Księdze Procedur oraz w załączniku nr 4 do Zarządzenia nr 49/2015 Rektora UKSW w sprawie *wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia i jego doskonalenia na UKSW*, z dn. 2.10.2015 r. (załącznik - *Działania związane z zapobieganiem plagiatom i ich wykrywaniem w pracach zaliczeniowych i pracach dyplomowych*), który określa szczegółowe procedury związane z postępowaniem w przypadku wykrycia plagiatu.

Organizację i sposób prowadzenia praktyk zawodowych określa Regulamin praktyk studenckich, które traktowane są jako integralna część studiów. Dziekan powołał spośród nauczycieli akademickich opiekunów praktyk studenckich, których zadaniem jest nadzorowanie przebiegu praktyk oraz formułowanie pisemnych opinii w sprawie zaliczenia praktyk. Student przed rozpoczęciem praktyki konsultuje jej przebieg z opiekunem praktyk na danej specjalności. Weryfikacja efektów zawartych w programie praktyk odbywa się na podstawie odpowiedniego zapisu w dzienniczku praktyk, w karcie praktykanta oraz na podstawie ankiety dla pracodawcy.

Corocznie dokonywana jest ocena realizacji efektów kształcenia obejmująca dyskusje w gronie Kolegium Dziekańskiego, zapoznanie się Dziekana z raportami właściwych komisji (WKJK i WKD), sprawdzenie kart przedmiotów wpisanych do systemu USOS, przeprowadzenie ankiet studenckich oraz sformułowanie wynikających z nich wniosków, coroczne rozmowy ze starostami poszczególnych kierunków i roczników obu stopni. Choć przyjęte narzędzia gromadzenia danych należy uznać za adekwatne do zakresu i źródeł objętych nimi danych wykorzystywanych w ocenie metod weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studentów, to nie przyczyniły się one do podjęcia skutecznych działań naprawczych wobec rozpoznanych przez system uchybień, np. konieczności uzupełniania kart przedmiotów, ich terminowego wpisywania i weryfikacji.

Ponadto, jak wskazano w pkt. 6.1.2, braki lub ogólnikowość metod weryfikacji i kryteriów oceniania w kartach przedmiotów nie pozwalają obiektywnie zweryfikować

stopnia osiągniętych przez studentów efektów kształcenia.

WKJK wielokrotnie wskazywała na konieczność uzupełnienia oraz zweryfikowania poprawności tych danych, jednakże do czasu przeprowadzenia wizytacji działania naprawcze i korygujące w tym zakresie nie zostały wdrożone.

6.1.4.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów zostały określone w uchwale Senatu UKSW nr 174/2015 z dn. 17 grudnia 2015 r. w sprawie potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną oraz zasad przyjęć na studia na podstawie najlepszych wyników uzyskanych w postępowaniu potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Obecnie jednak na podstawie przepisów wynikających z art. 170f ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2012 r. poz.572, z późn. zm.), oceniany kierunek studiów filologia nie jest uprawniony do wdrożenia omawianej procedury.

6.1.5.

W celu doskonalenia jakości kształcenia Uczelnia corocznie prowadzi scentralizowane badania losów absolwentów. Badania koordynuje i realizuje Biuro Karier, które na wniosek Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Kolegium Dziekańskiego bądź Dyrektora Instytutu przygotowuje raport przedstawiający losy zawodowe absolwentów kierunku filologia.

Ponadto przeprowadzono kompleksowe badanie pracodawców mające na celu ustalenie oczekiwań pracodawców odnośnie kompetencji absolwentów, w następstwie którego sformułowano wnioski i rekomendacje, wśród nich: rozwój fachowej wiedzy w zakresie warsztatu zawodowego, nabycie umiejętności adaptacji do nowych warunków oraz umiejętności wnioskowania, rozwoju kompetencji społecznych w zakresie proaktywnej postawy, samokrytycyzmu oraz etosu zawodowego, zachowania adekwatnego do poziomu wykształcenia i aspiracji zawodowych.

Przeprowadzone podczas wizytacji rozmowy oraz analiza przedstawionej do wglądu Zespołu Oceniającego dokumentacji pozwala na stwierdzenie, iż WKJK przeanalizowała wyniki „raportu z badań karier zawodowych studentów UKSW” oraz przedstawione w nim informacje odnoszące się do możliwości wprowadzenia modyfikacji programu kształcenia. Pozyskane dane nie zostały jednak wykorzystane jako podstawa doskonalenia programu kształcenia, szczególnie w zakresie dostosowania efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku do potrzeb rynku pracy. Ze względu na ogólny charakter badania oraz niewielką zwrotność ankiet, na podstawie wyników monitorowania losów absolwentów do czasu przeprowadzenia wizytacji nie podjęto działań naprawczych i korygujących realizowany proces kształcenia. WKJK wskazała na konieczność poprawy publikowanych na stronie internetowej Wydziału informacji o ofercie kształcenia oraz potrzebie prowadzenia własnych badań dotyczących losów zawodowych absolwentów w celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji, pozwalających na podjęcie konkretnych czynności doskonalących, jednakże rekomendacje te nie zostały jeszcze wdrożone.

6.1.6

Przyjęta dla ocenianego kierunku studiów filologia polityka kadrowa obejmuje procedury prawidłowego doboru kadry dydaktycznej (organizowane otwarte konkursy na stanowiska profesora i adiunkta), badanie adekwatności prowadzonych zajęć dydaktycznych do zdobytego dorobku naukowego, hospitacje zajęć dydaktycznych oraz proces ankietyzacji zajęć dydaktycznych. Ocena dorobku naukowego dokonywana jest zgodnie z załącznikiem nr 4 Statutu UKSW, na podstawie którego określono cykliczność badania – co 2 lata, co 4 lata, a jeżeli uzasadnia to wyrażona w ankietach przez studentów niska ocena, co roku. Ocena nauczycieli akademickich uwzględnia również wyniki ankiet wypełnianych przez studentów.

Studenci corocznie mają możliwość wyrażania swojej opinii o prowadzonych zajęciach dydaktycznych, po ich zakończeniu. Proces ankietyzacji prowadzony jest zgodnie z zarządzeniem Rektora nr 21/2013 z dn. 3 czerwca 2013 r. (według jednolitego wzoru ankiety). Regulacje wewnętrzne uczelni dotyczące hospitacji zajęć dydaktycznych sformułowane zostały w Regulaminie Hospitacji na Wydziale Nauk Humanistycznych (uchwała Rady Wydziału Nauk Humanistycznych nr 182/2013 z dn. 15 kwietnia 2013 r.). Objęci są nimi wszyscy nauczyciele akademicy oraz wszystkie formy prowadzonych zajęć dydaktycznych, a ich porządek przebiega zgodnie z ustalonym planem hospitacji, przygotowanym przez kierowników katedr. Zgodnie z przywołanym regulaminem nauczyciele akademicy ze stażem krótszym niż 5 lat są hospitowani co najmniej raz w roku, a pozostali nauczyciele nie rzadziej niż raz na 4 lata. Protokoły pohospitacyjne są przedmiotem analizy WKJK, a uogólnione uwagi i wnioski są przedstawiane w raporcie samooceny Wydziału, sporządzanego na potrzeby raportów ogólnouczelnianych.

Ponadto na poziomie uczelni Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji przeprowadza badania „Ocena uczelni przez nauczycieli akademickich”. Badanie przeprowadzono już dwukrotnie, a jego celem jest uzyskanie informacji od nauczycieli akademickich na temat warunków prowadzenia działalności naukowo-dydaktycznej i jakości kształcenia w poszczególnych instytutach (na wydziałach). Badane obszary dotyczą warunków prowadzenia zajęć (rozkładu zajęć, liczebności grup, warunków lokalowych, wyposażenia sal dydaktycznych), przydatności hospitacji, samooceny własnej pracowników oraz jakości kształcenia, tj. oceny kompetencji pracowników, oceny jakości prowadzonych zajęć oraz programów studiów. Mimo obecnie niskiej zwrotności Zespół Oceniający uznaje, iż omawiane narzędzie może w przyszłości być cennym źródłem informacji, pomocnym w zarządzaniu jakością kształcenia, w związku z czym warto je rozwijać i włączyć w system zapewniania jakości kształcenia jako źródło pozyskiwania informacji oraz formułowania wniosków do doskonalenia procesu dydaktycznego.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia obejmuje wszystkich członków społeczności akademickiej, a jego celem jest systematyczne podnoszenie jakości kształcenia również przez ocenę systemu nagradzania nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych związanych z procesem dydaktycznym. Przygotowanie procedur metodologicznych, realizacja i opracowywanie wyników badań przeprowadzanych wśród kadry wspierającej proces kształcenia należy do zadań

OBJKiE. Choć jak wskazują procedury systemu doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego polega na podnoszeniu jakości obsługi administracyjnej, to na podstawie przeprowadzonych rozmów i przedstawionej do wglądu Zespołu oceniającego dokumentacji nie stwierdzono działań podjętych na podstawie wykorzystania wyników oceny kadry wspierającej proces kształcenia.

6.1.7

Coroczna ankieta oceny zajęć dydaktycznych po zakończeniu ich cyklu przeprowadzana jest on-line za pośrednictwem systemu USOS-web. Ankieta zawiera 16 pytań dotyczących sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych, które zostały opracowane przez OBJKiE po zasięgnięciu opinii UKJK. Ankieta nie zawiera pytań dotyczących oceny realizowanych efektów kształcenia oraz treści kształcenia. Do zapoznania się z wynikami przeprowadzonych ankiet zobowiązany jest nauczyciel akademicki, którego zajęć dotyczy ankieta, Dziekan oraz Dyrektor Instytutu.

Zgodnie z Decyzją Rektora UKSW wyniki ankiet są opracowywane w postaci raportów przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, a płynące z nich wnioski są uwzględniane przy okresowej ocenie nauczyciela akademickiego i w doskonaleniu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Zgodnie z przedstawionym podczas rozmów z Zespołem Oceniającym stanowiskiem Władz ocenianego kierunku, stosowane dotychczas procedury wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów uznane zostały za poprawne i skutecznie funkcjonujące, wobec czego dotychczas nie było potrzeby wykorzystania wyników ankiet w działaniach doskonalących czy korygujących mechanizmy systemu.

Wyniki ankiet są również uwzględniane przez Dyrektora Instytutu przy ustalaniu obsady zajęć dydaktycznych. W czasie rozmów przeprowadzonych z członkami Zespołu oceniającego studenci przyznali, iż widzą wpływ ankiet na obsadę zajęć dydaktycznych. Władze Wydziału cyklicznie (raz w roku) spotykają się z przedstawicielami studentów (starostowie poszczególnych grup) wszystkich prowadzonych na Wydziale kierunków, w celu uzyskania informacji dotyczących programów studiów, efektów kształcenia oraz organizacji studiów. Inicjatywa ta jest bardzo pozytywnie odbierana przez studentów i skutkuje realnym rozwiązaniem zgłaszanych przez studentów problemów, np. niezadowolenie z pracy nauczyciela akademickiego prowadzącego godziny zlecone. Zgodnie z przyjętymi wewnętrznymi regulacjami na wydziale wyniki hospitacji oraz oceny zajęć dydaktycznych dokonywane przez studentów nie są publikowane. Zespół Oceniający PKA zaleca rozważenie podania do wiadomości interesariuszom wewnętrznym informacji o wynikach wypełnianych przez nich ankiet (istnieje możliwość przedstawienia ich w formie zagregowanej). Obecnie studenci otrzymują informację zwrotną odnośnie oceny nauczyciela akademickiego tylko w przypadku najlepiej ocenionych pracowników, którzy wyróżniani są na organizowanej corocznie „Gali Belfra Roku”, lub, jak wskazano powyżej, po rozwiązaniu stosunku pracy z negatywnie ocenionym nauczycielem akademickim.

Należy podkreślić, iż z inicjatywy nauczycieli akademickich pracujących na specjalności filologia włoska powstała własna ankieta dotycząca programu realizowanych zajęć dydaktycznych, będąca uszczegółowieniem formularza skonstruowanego na poziomie

uczelni. Jej wyniki pozwalają nauczycielom akademickich na podejmowanie działań doskonalących tematykę i prowadzenie zajęć w sposób odpowiadający oczekiwaniom studentów, z zachowaniem niezbędnych elementów do zrealizowania programu kształcenia.

6.1.8.

Podstawą działania systemu w zakresie oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej, są pozyskiwane przez Władze Wydziału i Instytutu drogą bezpośredniego kontaktu informacje od studentów i nauczycieli akademickich, dzięki którym krytycznie oceniane elementy infrastruktury są na bieżąco, w miarę możliwości finansowych, modernizowane lub zastępowane nowymi. Stworzone w ramach systemu mechanizmy bieżącego monitorowania i oceny zasobów materialnych Uczelni, tj. wyposażenia laboratoriów i sal dydaktycznych realizowane są dzięki prowadzonym przez OBJKiE badaniom. Uczestniczą w nich pracownicy administracji, nauczyciele akademicy oraz studenci. Uczelnia prowadząc badania „Ocena uczelni przez nauczycieli akademickich” oraz „Studenci o funkcjonowaniu swojej Uczelni” uzyskuje szereg informacji o ocenie infrastruktury (zarówno socjalnej, jak i dydaktycznej), które następnie są poddawane analizie przez WKJK. Omawiane badania obejmują również ocenę zasobów bibliotecznych (w bibliotece głównej i wydziałowej) oraz infrastruktury sportowej. Ocenie podlega również dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych. Efektem prowadzonych w omawianym zakresie działań systemu jest stworzenie i udostępnienie studentom i pracownikom Wydziału nowej pracowni komputerowej. Zespół Oceniający zwraca ponadto uwagę na wskazaną przez studentów i potwierdzoną przez członków ZO potrzebę usprawnienia obsługi szatni oraz zwrócenie uwagi jej pracownikom na uprzejme traktowanie studentów, pracowników i gości Wydziału.

Działania systemu w zakresie przyznania studentom środków wsparcia w postaci pomocy materialnej realizowane są przez współpracę z Działem Pomocy Materialnej dla Studentów, który prowadzi dokumentację dotyczącą przydzielenia świadczeń stypendialnych (w tym stypendium socjalne, stypendium rektora dla najlepszych studentów, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, zapomoga, stypendium Ministra, stypendium Rządu RP), miejsc w domach studenckich, rejestruje studentów do ubezpieczenia zdrowotnego, a ponadto sporządza analizy i sprawozdania dla potrzeb Uczelni, Ministerstwa oraz GUS-u. Studenci, w kierowanej do nich ankiecie, mogą ocenić dostęp do pomocy materialnej. Elementem systemu wsparcia dla studentów jest również pomoc organizacyjna i naukowa dla przedsięwzięć realizowanych w kole naukowym filologii klasycznej „Kalokagatia” oraz kole naukowym italianistów „Semplicemente ciao!”.

6.1.9.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia nie zawiera regulacji w zakresie gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia. W trakcie wizytacji przedstawiono dokumentację spraw, będących przedmiotem obrad poszczególnych organów kolegialnych i decyzji jednoosobowych Wydziału oraz Instytutu. Do wglądu Zespołu Oceniającego udostępniono również

dokumentację potwierdzającą funkcjonowanie na Wydziale zespołów odpowiedzialnych za zapewnienie jakości kształcenia, w tym WKJK i WKD. Przedmiotem ostatnich obrad wskazanych Komisji była m.in. analiza protokołów hospitacji, kart przedmiotów, dyskusja w sprawie wniosków sformułowanych w raporcie z badania karier zawodowych absolwentów. Przechowywanie protokołów z posiedzeń Rad Wydziału, zebrań Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowej Komisji ds. Dydaktycznych leży w gestii upoważnionych pracowników Wydziału. Materiały potwierdzające weryfikację efektów kształcenia (kolokwia, egzaminy, prace pisemne) gromadzą i archiwizują osoby odpowiedzialne za weryfikację efektów kształcenia. Są one ponadto przechowywane w Uniwersyteckim Systemie Obsługi Studiów (USOS), co najmniej do momentu rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej kolejnego semestru. Dokumentacja związana z hospitacjami zajęć dydaktycznych jest gromadzona przez Dyrektora Instytutu.

Cyklicznie, na koniec roku akademickiego, sporządzane są raporty samooceny wydziału, będące podstawą sporządzania raportów ogólnouczelnianych. Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, uwzględniając zawarte w nich wnioski, opracowuje wytyczne służące poprawie jakości kształcenia w jednostkach organizacyjnych Uczelni, a następnie przedstawia je Senatowi. Wykonanie wytycznych uchwalonych przez Senat powierza się dziekanom poszczególnych wydziałów.

Dokumentacja związana z WSZJK o charakterze ogólnouczelnianym, w tym raporty z badań realizowanych przez OBJKiE, publikowane są na stronie Uczelni. Dokumentacja wydziałowa związana z procesem jakości kształcenia nie jest natomiast podawana do publicznej wiadomości.

6.1.10.

Studenci kierunku filologia mogą korzystać z pomocy Dziekanatu, który wiele informacji organizacyjnych przekazuje za pomocą systemu USOS, np. dotyczące wyboru seminariów dyplomowych. Studenci mają do dyspozycji pomoc osoby odpowiedzialnej za realizację współpracy w ramach programu Erasmus+ oraz praktyk studenckich. System zapewniania jakości gwarantuje studentom, kandydatom na studia oraz innym interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym dostęp do informacji o programie i procesie kształcenia z uwzględnieniem ich potrzeb w zakresie dostępu do wspomnianych treści. Informacje dla kandydatów o ofercie dydaktycznej oraz zasadach rekrutacji dostępne są na stronie internetowej Uczelni, internetowych portalach społecznościach, a także tablicach ogłoszeń ulokowanych na terenie Wydziału. Informacje dla studentów dotyczące programów i planów studiów, wzory podań, harmonogramów zajęć, terminów zaliczeń i egzaminów, praktyk zawodowych, dostępnych formach wymiany z uczelniami w kraju i za granicą, a także formach działalności naukowej i kulturalnej dostępne są w dziekanacie, na stronie internetowej Wydziału, a także na ogólnodostępnych tablicach ogłoszeń w siedzibie Uczelni. Brak procedur w zakresie cykliczności sprawdzania i aktualizowania danych powoduje, że niektóre dostępne na stronie internetowej Wydziału informacje są nieaktualne (np. dotyczące wymiany zagranicznej). Przeprowadzone podczas oceny programowej rozmowy potwierdziły, iż karty przedmiotów umieszczone w systemie USOS zawierają

często błędne informacje i nie zawierają informacji o aktualnym programie studiów. Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż przygotowany dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej raport samooceny kierunku studiów „filologia” zawierał wiele sprzeczności i wykluczających się informacji. Duża część danych nie dotyczyła ocenianego kierunku studiów, lecz odnosiła się do innych kierunków prowadzonych na Wydziale.

Informacje dotyczące ogólnouczelnianych aktów prawnych, dokumenty regulujące działanie systemu oraz raporty z badań ogólnouczelnianych są zamieszczone na stronie ksztalcenie.uksw.edu.pl. Powyższe informacje mają charakter kompleksowy i są w pełni aktualne. W opinii Zespołu Oceniającego PKA należy podjąć skuteczne działania służące udostępnieniu za pomocą strony internetowej wydziału i systemu USOS aktualnych informacji o programie kształcenia oraz jego wynikach. Należy również podjąć właściwe działania korygujące dotyczące dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia oraz jego wynikach.

6.2.

Analiza procedur, narzędzi oraz funkcjonowania organów odpowiedzialnych za system zapewniania jakości kształcenia, przeprowadzona przez Zespół Oceniający, a także rozmowy z osobami zaangażowanymi w proces doskonalenia kształcenia pozwalają na stwierdzenie, że na poziomie Uczelni wypracowane zostały kompleksowe i skuteczne narzędzia zapewnienia jakości kształcenia oraz możliwości jej podnoszenia. Mechanizmy te nie zostały jednak efektywnie wdrożone na ocenianym kierunku studiów. Przeprowadzane oceny i przygotowywane systematycznie na podstawie ankiet, hospitacji, ewaluacji kadry etc. wnioski są poddawane analizie i dyskutowane przez Władze jednostki oraz przedstawiane na posiedzeniach odpowiednich gremiów. Należy jednak podkreślić, iż w odniesieniu do większości omówionych w punktach 6.1.1-6.1.9. obszarów systemu, wnioski te nie przełożyły się na podjęcie skutecznych działań naprawczych, korygujących i doskonalących w zakresie realizowanego programu kształcenia, wykorzystania wniosków z monitorowania losów zawodowych absolwentów czy działań podejmowanych w ramach realizowanej polityki kadrowej. Należy dokonać koniecznych korekt w sposobie funkcjonowania systemu, jego procedur i sposobu wykorzystania rekomendacji oraz wniosków wypracowywanych przez poszczególne zespoły odpowiedzialne za jakość kształcenia, w szczególności w zakresie programu studiów. Wskazane powyżej spostrzeżenia wskazują, że Wydział nie dokonuje systemowych przeglądów skuteczności funkcjonowania systemu w zakresie programu studiów oraz upubliczniania informacji o programie studiów. Istotną słabością funkcjonowania kierunku filologia, zwłaszcza w odniesieniu do specjalności „filologia klasyczna”, jest niewielki udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych (czemu dowodzą wskazane błędy w sylabusach) w ocenie skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Ponadto ich udział nie ma charakteru systemowego, a Władze Wydziału powinny zintensyfikować prace nad włączeniem partnerów zewnętrznych w proces analizy danych dotyczących oceny skuteczności systemu, działań służących podnoszeniu jakości kształcenia, opracowania i wykorzystania rezultatów oceny skuteczności systemu, a także wdrażania skutecznych działań

naprawczych, korygujących i doskonalących wewnętrzny system zapewniania jakości.

3. Uzasadnienie

System został formalnie opracowany i podjęto decyzje o jego wdrożeniu, jednak żeby mógł skutecznie funkcjonować, niezbędne jest podjęcie i intensyfikacja działań w jego poszczególnych obszarach. Ocena mechanizmów i rezultatów funkcjonowania systemu pokazuje, iż zakres podejmowanych działań naprawczych i doskonalących jakość jest niewielki.

6.1.1. Rola interesariuszy wewnętrznych oraz zewnętrznych w procesach doskonalenia jakości kształcenia jest niewystarczająca, ponieważ ich udział nie jest uwzględniany w procesie dostosowania, weryfikacji i doskonalenia realizowanych efektów kształcenia w tym dla potrzeb rynku pracy. Analiza przedstawionej do wglądu Zespołu Oceniającego dokumentacji potwierdza brak skuteczności działań naprawczych podejmowanych na podstawie wyników oceny efektów kształcenia (przedstawione przez WKJK wnioski pojawiają się rokrocznie).

6.1.2. Przeprowadzona podczas wizytacji analiza sposobu monitorowania stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia wykazała brak kompleksowości oraz systematyczności podejmowanych działań. W procesie tym nie uwzględnia się udziału interesariuszy zewnętrznych. Przeprowadzana dotychczas ocena stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia służyła zapewnieniu osiągniętego poziomu jakości kształcenia, natomiast nie była wykorzystywana jako podstawa doskonalenia programu kształcenia, tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji.

6.1.3. Zakres, systematyczność i kompleksowość oceny metod weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studentów należy ocenić pozytywnie, jednakże choć przyjęte narzędzia gromadzenia danych zostały uznane za adekwatne do zakresu i źródeł objętych nimi danych wykorzystywanych w ocenie metod weryfikacji efektów kształcenia, to nie pozwoliły one na podjęcie skutecznych działań naprawczych wobec rozpoznanych przez system uchybień, np. konieczność uzupełniania kart przedmiotów, ich terminowego wpisywania, uzupełniania i weryfikacji.

6.1.4. W ramach ocenianego kierunku studiów określono zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, a odpowiednie rozwiązania w tym zakresie zostały włączone w procedury systemu.

6.1.5. Monitorowanie losów zawodowych absolwentów prowadzone jest w skali ogólnouczeniowej, natomiast jednostka prowadząca oceniany kierunek nie wykorzystwała ich jako podstawy do doskonalenia programu kształcenia, szczególnie w zakresie dostosowania efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy.

6.1.6. Jednostka nie podejmuje istotnych działań służących doskonaleniu oraz poprawie skuteczności wykorzystywania wniosków płynących z oceny kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów w celu jego doskonalenia.

6.1.7. Jednostka prowadzi wśród studentów ankiety oceniające pracę nauczycieli akademickich, które są uwzględniane przy ocenie okresowej pracownika oraz przy

ustalaniu obsady zajęć dydaktycznych.

6.1.8. Funkcjonujący w ramach ocenianego kierunku studiów wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia nie przewiduje procedur w zakresie doskonalenia infrastruktury, na pojawiające się potrzeby jednostka reaguje na bieżąco.

6.1.9. Jednostka gromadzi prace etapowe i dyplomowe studentów, dokumentację pracowników (w tym ankiety samooceny i oceny studenckie), a także protokoły posiedzeń Rady Wydziału, WKJK i WKD. Dokumentacja wydziałowa związana z procesem jakości kształcenia nie jest podawana do publicznej wiadomości.

6.1.10. System zapewniania jakości gwarantuje studentom, kandydatom na studia oraz innym interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym dostęp do informacji o programie i procesie kształcenia z uwzględnieniem ich potrzeb w zakresie dostępu do wspomnianych treści. Informacje te są dostępne na stronie internetowej Uczelni i Wydziału, internetowych portalach społecznościach, a także tablicach ogłoszeń ulokowanych na terenie Wydziału.

6.2. Funkcjonujący w ramach ocenianego kierunku studiów wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia został wdrożony w oparciu o regulacje ogólnouczelniane. Analiza działania systemu pozwala na stwierdzenie, że nie został zapewniony udział interesariuszy zewnętrznych w proces określania i dokonywania zmiany realizowanych efektów kształcenia. Studenci mają wpływ na decyzje w zakresie jakości kształcenia poprzez udział w pracach poszczególnych zespołów zajmujących się jakością kształcenia. Wobec braku działań naprawczych i doskonalących w odniesieniu do projektowania efektów kształcenia, monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia, wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów, kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia wątpliwość budzi skuteczność działania systemu.

4. Zalecenia

- w zakresie projektowania i zmian efektów kształcenia zaleca się zintensyfikowanie współpracy z istotnymi dla ocenianego kierunku interesariuszami zewnętrznymi w taki sposób, aby możliwy był ich udział w kształtowaniu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych studentów, pozwalających na ich adekwatność do potrzeb rynku pracy. Należy dążyć do zwiększenia roli interesariuszy zewnętrznych w procesie doskonalenia jakości kształcenia (uzupełnienie składu Wydziałowej Rady Biznesu);
- efektywne zwiększenie roli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (reprezentanci otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy) w procesy doskonalenia jakości kształcenia;
- dokonywanie oceny programów kształcenia przy udziale interesariuszy zewnętrznych (pracodawców) i absolwentów;
- wypracowanie skutecznych procedur dotyczących monitorowania stopnia osiągania efektów kształcenia;
- efektywne monitorowanie losów absolwentów z uwzględnieniem analiz odnoszących się do wizytowanego kierunku. Uszczegółowienie danych oraz ich analiza dla kolejnych

roczników absolwentów umożliwią reakcję jednostki w zakresie oceny jakości kształcenia i przydatności kierunkowych efektów kształcenia na rynku pracy;

- należy wzmocnić działania służące wykorzystaniu wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej.
- wdrożenie wskazówek i rekomendacji WKJK w zakresie uzupełniania i aktualizowania kart przedmiotów (efekty kształcenia przedmiotu, metody weryfikacji efektów kształcenia);
- prowadzenie działań związanych z publikacją i aktualizacją informacji dla studentów i kandydatów o programie studiów i jego wynikach;
- poprawy wymaga cykliczność, systematyczność i kompleksowość działań podejmowanych w ramach WSZJK.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Analiza SWOT zamieszczona w raporcie samooceny w wielu punktach jest mało precyzyjna, a w niektórych wzajemnie sprzeczna. Wśród mocnych stron zależnych od czynników wewnętrznych wskazano kompetencje kadry naukowej, z czym należy się zgodzić. Za atut uznano także „znaczący potencjał młodej kadry naukowej”, co znajduje potwierdzenie zwłaszcza wśród wykładowców filologii włoskiej. Jednocześnie w słabych stronach wskazano na „małą możliwość zatrudniania młodych pracowników”, co nie jest zgodne ze stanem faktycznym, gdyż wadze Uczelni i Wydziału – jak deklarowano w czasie spotkań z ZO PKA – przygotowują konkursy na stanowisko asystenta i adiunkta. Należy się zgodzić, że mocną stroną kierunku są kameralne warunki kształcenia i stosunkowo dobra infrastruktura, choć jednocześnie po stronie słabej wskazano na jej niedoskonałość i braki. Natomiast wskazaną jako mocna strona współpracę z otoczeniem zewnętrznym należy zakwestionować, gdyż poza praktykami organizowanymi na szczeblu Wydziału, jednostka nie wdraża do programu kształcenia postulatów pracodawców i nie dba, zwłaszcza na filologii klasycznej, o kontakty z otoczeniem zewnętrznym. Zupełnie niezrozumiałe jest uznanie za słabą stronę trudności wynikających ze stosowania KRR i systemu ECTS do przedmiotów na kierunku filologia. W analizie czynników zewnętrznych za szanse słusznie uznano wzrastające zainteresowanie kulturą antyczną oraz możliwość prowadzenia badań interdyscyplinarnych. Z ocenianym kierunkiem filologia słaby związek ma uznane jako szansa „zainteresowanie administracji rządowej i instytucji kultury w zakresie kształcenia pracowników poszczególnych sektorów kultury, z uwzględnieniem kadry zarządczej”. Wśród zagrożeń słusznie wskazano nieprzychylnie naukom humanistycznym komunikaty medialne, niż demograficzny, niskie finansowanie nauki i kryteria oceny osiągnięć w naukach humanistycznych przeniesione z obszaru nauk ścisłych. W obszarze oddziaływania czynników zewnętrznych pojawiła się poważna sprzeczność, gdyż jednostka z jednej strony jako swoją szansę widzi „zainteresowanie potencjalnych studentów z krajów byłego 'bloku wschodniego'”, z drugiej zaś dostrzega

zagrożenie w „wyzwaniach związanych z potencjalnymi przemianami kulturowymi w Europie, wynikającymi z ruchów migracyjnych”, nie dostrzegając, że przyjazd studentów z państw sąsiadujących z Polską na wschodzie jest przecież elementem przemian kulturowych w Europie i jednym z przejawów ruchów migracyjnych.

Dobre praktyki

Za dobrą praktykę Uczelni uznać należy wydzielenie funduszu stypendialnego dla studentów korzystających z programu Erasmus+, co może się przyczynić do zwiększenia liczby studentów wyjeżdżających za granicę na ocenianym kierunku.